

Sporazum med Francijo in med Nemčijo

Važna posvetovanja med francoskim in nemškim zunanjim ministrom v Parizu po podpisu izjave o nenapadanju včeraj

Pariz, 7. decembra. o. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je s spremstvom dopotoval v Pariz včeraj ob 11.10 dopoldne in izstopil na Invalidski postaji. Tam so ga pozdravili francoski zunanji minister Bonnet, nemški poslanik v Parizu, francoski poslanik iz Berlina in razne druge osebnosti. S postaje se je Ribbentrop odpeljal v hotel, nato pa je bil sprejet pri predsedniku republike Lebrunu. Sprejem je trajal pol ure. Opoldne je bil Ribbentrop na kosilu pri predsedniku francoske vlade. Ob 16.30 so v zunanjem ministrstvu podpisali francosko-nemško izjavo o nenapadanju. Za Nemčijo je podpisal to izjavo Ribbentrop, za Francijo pa zunanji minister Bonnet. Po podpisu izjave sta se Bonnet in Ribbentrop umaknila v pisarno zunanjega ministra in imela dolg razgovor, ki je trajal do 19.30. Nato sta v Urni dvorani zunanjega ministristva sprejela častnike, katerim je zunanji minister prebral naslednje uradno poročilo:

»Obisk nemškega zunanjega ministra v Parizu 6. decembra je dal priliko za podroben razgovor o stališču Nemčije in Francije. Med razgovorom sta ministra obravnavala najvažnejša evropska vprašanja, zlasti pa tista, ki se tičejo naravnost političnih in gospodarskih odnosov med Francijo in Nemčijo. Z obeh strani je bilo ugotovljeno, da razvoj dobrih odnosov med obema državama, ki temelji na uradnem priznanju medsebojnih meja, ne bo le v korist obeh državama, marveč bo po-

menil bistven doprinos za ohranitev miru v Evropi. V tem duhu sta oba zunanja ministra podpisala skupno izjavo. V njej pod pridržkom ohranitve posebnih odnosov, ki jih imata vladi Francije in Nemčije s tretjimi državami, izražata svojo voljo za mirno sodelovanje v medsebojnem spoštovanju. Ta izjava pomeni važen korak na potu do splošnega pomirjenja.

Izjava se glasi:

Joachim von Ribbentrop, nemški zunanji minister, in francoski zunanji minister Georges Bonnet sta se ob sestanku v Parizu 6. decembra 1938 v imenu svojih vlad zedinila v sledečem:

1. Nemška in francoska vlada sta popolnoma prepričani, da so miroljubni odnosi, dobro sosedstvo med Nemčijo in Francijo bistveni elementi za ureditev evropskega položaja in ohranitev splošnega miru. Z ozirom na to si bosta obe vladi prizadevali, da bosta vzdrževali takšne odnose.

2. Obe vladi ugotavljata, da med Francijo in Nemčijo ni nikakih nerešenih teritorialnih vprašanj ter priznavata meje med obema državama za končno veljavne. Obe vladi sta odločili v tem, da bosta v stalnem stiku glede vseh vprašanj, ki se nanašajo na njuni državi ter da se bosta pozneje medsebojno posvetovali, če bi pozneje razvoj teh vprašanj utegnil dovesti do mednarodnih težkoč. Kar se tiče njunih odnosov s tretjimi državami,

si pridržujeta rezerve. Ta sporazum stopi v veljavo takoj.

Za francoskim zunanjim ministrom je spregovoril Ribbentrop najprej nemško, potem pa francosko in poudaril pomen izjave, ki sta jo podpisali Francija in Anglija. Ta izjava je za vedno naredila konec stoletnemu sporu glede meja. Izjava odpira pot za medsebojno spoštovanje in priznava življenjske koristi obeh držav. Oba podpisnika, ki uživata pravice dveh velikih narodov, izjavljata, da sta pripravljena postaviti temelj za dobro sosedstvo in sicer po hudih spopadih v preteklosti. Nemčija in Francija izražata upanje, da bo ta izjava začela novo dobo v odnosih obeh narodov.

Podpis sporazuma je naletel v Franciji in Nemčiji na veliko odobravanje, ki se izraža v pisanju obojega tiska. Francosko in nemško časopisje izraža prepričanje, da ta dogodek ni samo navadno papirnato dejanje, marveč mejnik v evropskem političnem razvoju.

Pariz, 7. decembra. Nemški zunanji minister Ribbentrop in žena sta sredi odšla v palačo zunanjega ministristva, kjer je njima v čast zunanji minister priredil banket. Na večerji so bili še ministri Marchendeau, Sarraut in Reynaud ter člani Ribbentropovega spremstva, prav tako pa tudi mnogo višjih uradnikov francoskega zunanjega ministristva.

Predsednik vlade dr. Stojadinović bo jutri slovesno odprl železniško zvezo Stajerske z Dolenjsko

Proga Sevnica - St. Janž je veljala 51 milijonov din

Poleg številnih drugih javnih del je sedanja vlada povzročila tudi graditev železniške proge St. Janž-Sevnica. Začeli so jo delati leta 1936 spomladi in jo končali letošnjo jesen. Dolga je 18.400 metrov in pomeni velik gospodarski napredek za našo Dolenjsko in za zvezo Stajerske z Dolenjsko. Na progi so tri nove postaje. Velika nova postaja je Tržišče, druga v Jelovcu, tretja pa v Boštanju. Zaradi neugodnega sveta je bilo treba zgraditi pet predorov, ki imajo skupno dolžino 1000 m.

Proga teče ves čas po dolini reke Mirne, večinoma v uskih in po nasipu. Radi tega so morali izkopati okoli 450.000 kub. metrov zemlje in kamena. Vse to gradivo so porabili drugod za graditev nasipa te proge. Veliko je tudi število s kamnom obloženih nasipov. Tako so v ta namen porabili 20.000 kub. metrov kamena. Za zgraditev kamenitih zidov, varnostnih in železobetonskih opornikov pa je šlo 28.000 kub. metrov kamena in betona. Za položitev tunelov so porabili 30.000 hrastovih impregniranih plohov, za progo pa 1.250.000 kg železniških tračnic.

Največje tehnično delo na vsej progi pa je velik most čez Savo pri Sevnici. Ta most ima tri odprtine, od katerih meri vsak 51,8 m. Na štiri betonske stebre opornike so postavili tri močnejše železne loke, radi katerih znaša celotna teža nosilcev 450.000 kg.

Na vsej progi so zgradili 80 železobetonskih mostov in propustov.

Vsa proga je stala 51 milijonov dinarjev, od česar so samo za odkup zemljišča plačali 3 milijone din, polaganje tračnic in nabavo tračnic ter pritrilni material pa 12.15 milijonov din.

Koliko so govorili prejšnji »zastopniki« narodnih teženj, kaj vse so nakvasili! Kaj pa so pokazali? Ničesar, razen besed! Sedanja vlada pa

dela: še nikdar prej niso v Slovenijo prihajale take vsote, še nikdar prej pri nas ni bilo opravljenih toliko javnih del kot v času modre vlade, v kateri je eden najkonstruktivnejših mož, ki so kdaj na torišču Balkanskega polotoka vodili ljudstva. Ob dr. Stojadinoviću pa stoji naš narodni voditelj, dr. Anton Korošec, neutrudljivi delavec in borec, ki je povedel Slovenijo iz starih avstrijskih verig v lepo, sončno svobodo. Dr. Korošec je slednjemu Slovencu najbližje ime, ime, ki že postaja simbol, kjer se zgodi kaj dobrega pri nas, (kaj takega, kar pride od zunaj), je prav gotovo že imel svoje prste naš zvesti voditelj in varuh dr. Anton Korošec!

Tudi nova železniška proga Sevnica-Tržišče, ki bo olajšana jutri, je v mnogočem zasluga našega voditelja. Po otvoritvi proge bo jutri takoj vozil posebni vlak za občinstvo. Polovična vožnja tja in nazaj bo marsikomu omogočila, da se bo udeležil tudi veličastnega tabora JRZ, ki bo jutri v Ljubljani. Kakor se čuje, bosta novo progo odprla dva zvesta delovna tovariša, dr. Milan Stojadinović, modri krmar, in voditelj našega naroda, dr. Anton Korošec. Sedanja vlada dela, dela temeljito, dela z dejstvi, ne z besedami. Vsak dan nas preseneti kakšna novica, ki nas razveseli. Le bledak in zakrknjenec bo dal svoj glas nergalom, vsi pametni in udeležni Slovenci pa bodo glasovali za vlado, ki z dejstvi kaže, da dela res za narod, in ki z gotovimi dejstvi dokazuje, da njene besede niso prazna slama, ampak trdno začetan in dosleden izvajan delovni program. Taki možje zaslužijo naše zaupanje! In kdor jim svoje hvale ne bo mogel izreči osebno, jo bo izrekel na ta način, da bo svoj glas za 11. decembra oddal listi, ki jo je bil postavil dr. Milan Stojadinović, listi, ki pri njej sodeluje naš voditelj dr. Anton Korošec. Ta lista bo v Sloveniji zmagala, zmagala veličastno!

Kaj opozicija napoveduje za nedeljo

Ta na naročila zaslepljen m plačancem

Belgrad, 7. decembra m. Sinočna »Samouprava« objavlja daljše poročilo, v katerem navaja laži, ki jih je začela opozicija širiti te dni, oziroma, ki jih morajo njeni pristaši širiti tudi v nedeljo dopoldne, na dan volitev. Tako med drugim opozicija svojim zaslepljenim agitatorjem in raznim drugim plačancem, ki se rekrutirajo tudi iz komunističnih vrst, naroča, naj 10. in 11. decembra razširjajo tele laži:

1. Povsod naj razširjajo vesti že dopoldne na dan volitev, da je dr. Maček dobil ogromno večino.

2. Raznesejo naj po vsej državi, da so Črnogorci ubili nekega aktivnega ministra.

3. Da je bil dr. Spaho v Sarajevu napaden ter da so mu v oči natresli popra.

4. Da so Cvetkovića vrgli v Nišavo.

5. Da je bil dr. Korošec napaden ter da so ga Slovenci baje pretepli ter mu razbili glavo.

6. Da je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović s svojimi ministri prodal Češkoslovaško in da je to edini vzrok za njen propad.

7. Da so nameravali dr. Stojadinovića v Belgradu preteptati, a je pobegnul z letalom v inozemstvo, in podobno.

Te sijajne laži na vsak način niso nič takešnega, česar ne bi mogli pričakovati od pisane družbe, ki se je od vseh strani zbrala v sedanjo opozicijo.

Triletno vojaško službo bo uvedla madžarska vlada, razen tega pa pripravlja še zakon o obvezni predvojaški vzgoji, ki bo trajala od 12. do 18. leta.

Novi češkoslovaški ministrski predsednik dr. Beran je imel s finančnim ministrom dr. Kalfusom posvet o gospodarskem položaju in gospodarski preosnovi države.

Angleške oblasti v Palestini so dale 30 judovskim rabinom iz Nemčije dovoljenje, da se naselijo v Palestini.

v bodočnosti razvili prijateljsko sodelovanje z vsemi državami, ki imajo svoje diplomatske zastopnike v Pragi.

Berlin, 7. dec. o. Obisk češkoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega v Berlinu je doleten za 10. do 12. decembra. Politični krogi ne izključujejo možnosti, da bo skupno s Chvalkovskim prisel v Berlin tudi predsednik vlade Beran sam.

Vesti 7. decembra

V angleški poslanski zbornici bo danes govora o vprašanju kolonij in o vrnitvi bivših kolonij Nemčiji.

V Bratislavo se je včeraj vrnil eden najvidnejših slovaških voditeljev dr. Tuka, ki ga je Beneševa vlada obsodila na 10 let ječe. Dr. Tuki so v Bratislavi priredili navdušen sprejem.

Poljski uradni krogi izjavljajo, da smatrajo francosko nemško izjavo kot koristno dejanje, ki bo veliko pripomoglo k mednarodnemu pomirjenju. Ta izjava dokazuje, da je sistem dvostranskih pogodb, katerega se drži Poljska že dolgo, edino koristen in res uspešen.

Nemški gospodarski minister dr. Funk je včeraj sprejel bivšega francoskega ministra za kolonije Elbela in sa z njim razgovarjal o bodočih francosko-nemških gospodarskih odnosajih.

Italijanski korporacijski minister Lantini je včeraj odpotoval v Berlin, kjer bo imel več posvetovanj z delovnim in z gospodarskim ministrom.

Na Dunaju so obsodili na smrt in včeraj obglavili Marto Marek, ki je zastrupila 11 ljudi, med njimi lastnega moža in otroka, da bi dobila zavarovalno.

Proslave ob 20 letnici Jugoslavije so bile po vseh večjih ameriških mestih, koder prebivajo Jugoslovani v večjih skupinah. Glavna proslava pa bo v nedeljo v Chicagu. Udeležil se je bo tudi naš poslanik Fotić.

Hitler in Mussolini sta s pobijanjem boljše vizma rešila evropsko kulturo, je izjavil nemški zunanji minister Ribbentrop dopisniku »Paris Soir« na poli v Pariz.

30 rudarjev je našlo smrt, 20 pa je bilo ranjenih v avstralskem premogovniku Princes. Delavci so se peljali z vzpenjačo v rudnik, pa se je pretrgala žica in je njihov vlak zdrvel v dolino ter se razbil.

Bolgarija in Francija sta včeraj v Sofiji podpisali nov sporazum o plačilnem prometu.

Veliko nemško letalo »Condor«, ki je pred kratkim postavilo rekord v letu med Berlinom in Tokiem, je na povratku iz Tokia v Nemčijo včeraj moralo zasilno pristati pri Manilli, ker mu je uhajal bencin. Spustilo se je na vodo 300 m od obale in se potopilo. Vsi potniki in vsi letalci so se lahko rešili. — To je v zadnjem času že druga huda nesreča, ki je zadela nemško letalstvo.

Letonski zunanji minister Muntera je včeraj popoldne imel razgovor z angleškim zunanjim ministrom Halifaxom.

Dva avtobusa sta trčila v pariškem predmestju Vincennes. Trije ljudje so bili takoj mrtvi, več pa hudo ranjenih.

V Rimu so po javnih prostorih slišeli vse napise v francosčini. Zvečer so bile velike manifestacije proti Franciji po vseh italijanskih mestih.

Italijanski listi pišejo o podpisu francosko-nemške izjave in pravijo, da je ta izjava zgolj uradna zadeva, ki ne bo prinesla posebnih posledic.

Barcelonska vlada je izdala razglas, da potrebuje 300 ženskih mehaničark za letalstvo. Zaradi pomanjkanja moških, bo vlada osnovala tudi posebne ženske orožniške oddelke.

Preiskovalni odbor v Pragi, ki naj ugotovi krivdo bivšega predsednika dr. Beneša in njegovih sodelavcev za Češkoslovaško nesrečo, bo skušal ugotoviti resnico od 18 očitkih, ki lete na dr. Beneša. Med temi so najvažnejša vprašanja, zakaj ni maral dr. Beneš obiskati kot zunanji minister Rima, da bi bil sklenil sporazum z Italijo, zakaj je Hitlerjevo ponudbo o sklenitvi pogodbe z Nemčijo odbil, zakaj je odbil podobno poljsko ponudbo, zakaj je tajil, da sta Francija in Rusija že pred septembrskimi dogodki izjavili, da ne bosta šli CSR na pomoč z vojsko.

Uboja v Sp. Sušici in Malem vrhu pred sodiščem

Celje, 6. decembra.

Danes dopoldne sta se obravnavala pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju dva žalostna primera iz breziškega okraja. Vino in zopet vino je bilo vzrok, da sta padla kot žrtev noža oče več otrok Ilijaž Franc iz Spodnje Sušice pri Bizeljskem in žrtev prepira med dvema bratoma Jože P. iz Malega vrha pri Brezicah.

Bilo je 16. oktobra, ko se je vračala družba Hrvatov z vozom po državni cesti proti Spodnji Sušici. Za vozom se je vozil 24 letni čevljarski pomočnik iz Brdovca pri Zagrebu Jurač Josip. Bili so dobre volje, pa so se oglašili v gostini pri Sekoranji, kjer so ga zopet spili nekaj litrov. Okoli 8 zvečer so se peljali po cesti dalje. 1 km od Sekoranjine gostilne je Jurač dohitel s svojim prijateljem Žorkom, ki sta se peljala s kolesom, Ilijaža Franca. Bila je trda tema. Kolesarja, ki sta vozila vsak po svoji strani in imela slabo luč ter bila tudi vinjena, sta kolebala s kolesi po cesti. Jurač je butnil s kolesom v Ilijaža in padel po tleh. To ga je močno razjezilo. Med Juračem in Ilijažem se je vnel prepir. Kmalu sta se spoprijela in se valjala po cesti. V vinjenosti je Jurač pograbil nož in ga zasadel Ilijažu v prsa, nato ga pa sunil v jarek ter se odpeljal dalje. Ilijaž je čez četr ure izdihnil.

Sodišče je obsodilo Jurača na 4 leta robije, na izgubo častnih državljskih pravic za dobo 4 let in na 10.000 din odškodnine Ilijaževi ženi in otrokom za izgubo moža in očeta ter 2000 din pogrebne stroškov. Obtoženec je kazen sprejel, vložil pa je priziv zaradi previsoke kazni.

Posebno tragična je bila razprava iz Malega vrha pri Brezicah. Pred sodiščem je stal 19 letni P. Anton, ki je 6. novembra v prepiru zabodel svojega brata Jožefa v prsa, da je čez nekaj minut izdihnil. Sodišče ga je obsodilo na 4 leta robije in na izgubo državljskih pravic za dobo 4 let.

Novi predsednik ČSR dr. Hacha govori diplomatskemu zboru v Pragi

Praga, 7. dec. Novi predsednik češkoslovaške republike dr. Hacha je včeraj sprejel člane praškega diplomatskega zbora. Predsednika je pozdravil apostolski nuncij msgr. Ritter, ki je v svojem govoru dejal: Prebrodili smo najtežjo dobo v povojni zgodovini. Češkoslovaška je bila središče teh dogodkov. Vaši državniki so se znašli pred stvarnostjo in izbrali pot, ki jim jo je narekoval razum. To je bila edina dobra pot, toda vodila je preko največjih žrtev. Vsi državljani so storili svojo dolžnost. Pot žrtve je pot obnove in vstajenja. Sedanji dogodki so to potrdili. Toda žrtve Češkoslovaške so že začele prinašati svoje sadove. Uvaževanje in spoštovanje do nove republike ni zmanjšano, odnosi z inozemstvom, posebno pa še s sosednjimi državami so mnogo boljši. Trije na-

rodi, ki tvorijo novo Češkoslovaško, so ponovno našli drug drugega. Vaše ljudstvo, ki je dalo toliko dokazov o svoji pokornosti in zvestobi, ljudstvo, ki ga tvorijo zdravi in solidni delavci, samo čaka na vaša povelja. Hoče iti z vami v novo življenje z božjo pomočjo.

V svojem odgovoru diplomatskemu zboru je dr. Hacha dejal:

Nadejam se z vami, da žrtev, ki jo je dala Češkoslovaška, ni bila zaman, in da bo naša nova država našla svojo pravo pot kljub težkočam ter šla nasproti boljšemu življenju. Vaše besede so me zelo razveselile. Dravljanje češkoslovaške republike bodo storili svojo dolžnost v svesti si, da bodo pripomogli do okrepitve miru v državi in miru v svetu sploh. Trdno sem prepričan, da bomo

Zaloga za Ljubljano in okolico vljudno obvešča, da se od danes dalje toči

LAŠKO PIVO

nove gostilničarske pivovarne d. d. v Laškem v vseh večjih gostinskih obratih.
Telefonske številke zaloge: 36-20, 32-31, 23-08

Dr. Korošec med ljubljanskimi gospodarstveniki

Ljubljana, 6. dec. Po uspehih zborovanjih v Kranju in v Radovljici, je notranji minister dr. Anton Korošec prisostvoval tudi volivnemu zborovanju ljubljanskih trgovcev in industrijalcev in obrtnikov članov JRZ.

Ob 20 se je minister dr. Anton Korošec pripeljal z avtomobilom v spremstvu bana dr. Natlačen pred Trgovski dom, kjer so mu priredili lep sprejem. Pri sprejemu so bili med drugimi tudi predsednik krajevnega odbora JRZ, ljubljanski župan dr. Adlešič, ljubljanski kandidat Adolf Golia, g. Kavka, član banovinskega odbora JRZ, dr. Azman in drugi odlični prvaki JRZ, mladina JRZ in veliko število članov te stranke.

Dvorana Trgovskega doma je bila nabito polna ljubljanskih trgovcev, industrijalcev in obrtnikov, ki so ob prihodu ministra dr. Korošca priredili navdušene ovacije predsedniku dr. Stojadinoviču in dr. Korošču. Zborovanju je predsedoval g. Josip Bahovec, ki je najprej pozdravil ministra dr. Antona Korošca ter nato poudaril uspešno delo za obnovo naše države. »Naš predsednik vlade dr. Milan Stojadinovič« je dejal dr. Korošec, »je pokazal in dokazal Jugoslovanom in vsemu svetu, da je sposoben državnik in dober gospodarstvenik. Vsi smo priča, kako so tuji di-

plomati in vsi ostali hvalili modro zunanjo politiko vlade dr. Stojadinoviča, ki jo mnoge države žele zdaj posnemati, ker vidijo, da je samo ta politika, to je politika dobrih odnosov z vsemi sosedami in politika ohranitve starih prijateljev pravilna in uspešna. Našemu predsedniku moramo zato vsi čestitati za uspešno zunanjo politiko, da o naši notranji politiki niti ne govorimo, kajti nam vsem in naši državi je prinesla notranje pomirjenje. Naši industrijci, trgovci in obrtniki poznajo gospodarske sposobnosti našega predsednika vlade dr. Stojadinoviča. On je te svoje sposobnosti že dovolj dokazal. Jugoslavija se mora zahvaliti za svoje zadovoljivo gospodarsko stanje in za svoj dvig samo modri in pametni gospodarstveniki našega predsednika. On ve kaj hoče, ima zelo dobre misli, a kar je glavno, ima tudi pogum, da vse svoje ideje tudi uresniči.«

Govor ministra dr. Antona Korošca so vsi navzočini pozdravili z vzkliki Nj. Vel. kralju, Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, Jugoslaviji, predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, notranjemu ministru dr. Korošču in JRZ. Po končanem govoru se je minister dr. Korošec poslovil od navzočih. Po njegovem odhodu se je zborovanje nadaljevalo ter so govorili še kandidata Adolf Golia in Kavka ter ljubljanski industrijec Knez.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 7. decembra.

Na koncu koncev smo pa le pričakali sneg. Dobro si zapomnimo, da bomo drugo leto jeseni lahko pripovedovali: prav sam eveti Miklavž nam ga je bil letos prinesel in pritisel. Včeraj jutraj, — kdo bi si bil mislil, da bi se bilo splašalo jemati dežnik iz kota? Tako lepo suho in mirno vreme se je obetalo! Okrog 11 dopoldne pa so začele kar lepo nenadoma sipati izpod neba prve letošnje bele, mrzle, nič kaj dobrodošle mušice. Nekoliko je prvi letošnji sneg prav gotovo presenetil vsakogar. Jasnó je, da ne bo trajen, prvo solnce ga bo vzele in spet se nam bo do prvega večjega meteža smejala zlato solnce.

Jutri bo v Ljubljani živahno

Jutri, dne 8. decembra, bo v Ljubljani močno živo. Volivno gibanje že prihaja do vrha. Še pišči stiri dnevi nas ločijo od najvažnejšega dne, od volitev. Jutri, 8. decembra, bosta v veliki dvorani hotela Unioa govorila naš ministrski predsednik dr. Milan Stojadinovič in voditelj našega naroda dr. Anton Korošec. Jasnó je, da za jutranji volivni shod, na katerem se bosta pojavila oba državnika, že kar dober teden dni vlada največje zanimanje. Pričakovati je, da bodo jutri do kraja zasedeni prav vsi družabni prostori v hotelu »Union«. Udeležba na shodu bo sijana in spontana. Kako vse drugače je bilo ob zadnjih volitvah, ko je na Kongresnem trgu govoril znameniti Jevtič! Zdaj je možem njegovega kova v Jugoslaviji vendarle že odklenkalo za vse večne čase.

Spet sezona predavanj

Vidi se, da smo že zajadrali v zimski čas. Ljudje se zvečer nimajo kam dejati. Da bi po službi hodili v mrzli, temni gozd, to se jim ne ljubi. Čemu bi se spodtikali in padali? Rajši jo udarijo takoj po delu domov, kjer jih že čaka lepo topla zakurjena soba, prijetne večerne ure in gorka postelja. Toda tudi tega se človek naveliča. Kdo bi hodil večer za večerom zgodaj spat! Saj se ne splača! Zvečer itak dolgo ne more zaspati, ker si vajen še poletnega »večernega sporeda«. Premetavaš se po postelji in si želiš spanja, pa ga noče od nikoder biti. Jezis se sam nase, čes, danes se nisi bil sprehodil, ali danes si bil precej »slavlašt« v službi, zato ne moreš zaspati. Toda ni tako: človek, ki večer za večerom hodi zgodaj spat, se končno tudi naveliča tega enoličnega in dolgočasnega programa. Začeli si spremembe. Ta večer jo udari v kino, drugi v gledališče, tretji v gostilno, četrti pa se odloči, da bo šel poslušati predavanje. Zdaj je sezona za predavanja; večer za večerom lahko hodiš, nikdar ni prostega dne. Večer za večerom lahko preživi človek v predavalnicah. Vedno je kaj novega na eporedu. Nekateri Ljubljanci se kar ne morejo naveličati teh večerov. Doma se jim zdi dolgočas, kdo

bi vedno hodil tako zgodaj spat! Včasih je že prav, če človek zavije kam zdoma in se vrne šele v pozni uri. Po predavanju pa nekateri mahnejo domov, drugi pa si privoščijo še dobro urico veselje razpoloženja v vinem hramu. Tisti, ki jih že vežejo zakonske sponke, se morajo potem doma izgovarjati, da se je »predavanje zavleklo«, ker je bila debata huda in ostra. Včasih se izgovor obnese — še rajši pa ne!

Tramvaj na Rakovnik bo pel al danes

Danes ob 14 bo komisijski obhod in ogled obnovljene dolenske proge in nove proge električne cestne železnice na Rakovnik, ob 16 pa izpred mestnega magistrata odpelje poseben voz s povabljenimi gosti k slovesni otvoritvi in blagoslovitvi tako hitro dodelane tramvajске proge na Rakovnik, kjer prebivalstvo dolenske strani našega mesta pripravlja slovesen sprejem, da pokaže veliko veselje ob tej važni pridobitvi, ki bo predvsem v korist vsemu dolenskemu okraju in tudi bližnji okolici ter vsemu mestu.

Žale - dom mrtvih - pod streho

Dela na Žalah kaj naglo napredujejo in je prekrasno vhodno poslopje z monumentalnim stebriščem in upravnim poslopjem že pod streho, oddana pa so tudi že zidarska in težaška dela za 10 kapel z veliko molilnico, kamor se bodo žalosni zatekali po tolažbo in duhovno okrepčilo. Oddana so tudi že dela za ureditev potov in nasadov, kupljene so pa tudi že ciprese in gabri za žive meje, da mestna vrtinarija ves Vrt mrtvih še letos kar najlepše zasadi in okraši, da bodo prihodnje leto ob otvoritvi vse Žale v zelenju in cvetju. Oddana so pa tudi že dela za novo uradno poslopje mestnega pogrebneega zavoda z garažami in delavnicami, ker se Pogrebni zavod preseli na Žale, sredi mesta pa odpre poslovalnico za naročanje pogrebov in dr. Zidarska in težaška dela je prevzela stavbna tvrdka Emila Tomažiča, razpisana so pa tudi umetnostnokamnoseška, tesarska, mizarska in druga dela, da bomo prihodnje leto svoje drage rajne že hodili krotit na edinstveno lepe Žale. Javljajo se tudi že interesi za kapelice, da bi pod njimi zgradili grobnice ter tako zavarovali svojim dragim miren počitek za vse čase in ohranili ime svoje družine v lepem spominu za dolga stoletja. Delavci so pričeli že s planiranjem vsega velikega prostora in s pripravi za zidanje in sajenje.

Brez posebnih „intermezzov“

Ne reševalna postaja, ne bolnišnica, pa tudi ne policija nimajo za preteklo noč zabeleženega

Nedel ske karte za jutrišnji shod JRZ v Ljubljani

Generalna direkcija dr. železnic v Belgradu je s svojim odlokom štev. 126.351-38 dovolila za praznik 8. decembra nedeljske vozne karte iz vseh železniških postaj v Sloveniji do Ljubljane in nazaj. Nedeljske karte veljajo od danes opoldne do petka opoldne. Prav tako so dovoljene nedeljske karte z vseh železniških postaj v Sloveniji do Sevnice za blagoslovitev nove proge Sevnica-Tržišče. Voznja po tej progi je jutri zastoj. Opozorjamo vse, ki se nameravajo udeležiti jutrišnjega shoda, na katerem govorita predsednik vlade dr. Stojadinovič in slovenski voditelj dr. Anton Korošec.

Slovenija ima 319.440 volivcev

Ljubljana, 7. decembra.

Uradni podatki o številu volivcev za državnozborske volitve dne 11. decembra kažejo naslednje številke:

V ljubljanskem volivnem okrožju znaša število volivcev 140.208, in sicer jih ima okraj Črnomelj 6792, Kamnik 10424, Kočevje 10710, Kranj 10522, Krško 12436, Litija 10715, Logatec 7311, Ljubljana okolica 16718, Novo mesto 15175, Radovljica 11434, Skofja Loka 6278, Ljubljana-mesto 25695.

Mariborsko volivno okrožje šteje 179.242 volivcev, in sicer po okrajih: Celje 19515, Lendava 10730, Gornji grad 5010, Slov. Konjice 5516, Ljutomer 10776, Maribor levi breg 25656, Maribor desni breg 16719, Murska Sobota 16672, Dravograd 9458, Ptuj 19699, Slovenj Gradec 7795, Šmarje pri Jelšah 11289, Brežice 11115, Laško 11296.

Skupno število volivcev v Sloveniji znaša torej 319.440.

Vlom v Cerkljah pri Kranju

Kranj, 5. decembra.

Lansko leto meseca avgusta je neznanec vlomil v hišo trgovca g. Franca Rabiča v Cerkljah pri Kranju. Na strehi je odkril nekaj opek in skozi to odprtino je zlezal v podstrešje. Iz podstrešja mu je bila prosta pot v vežo, kjer je sezul svoje čevlje in obul boljše, last gosp. Rabiča. V sobe si ni upal, pač pa je šel v kuhinjo, kjer je našel ročno blagajno, ki so jo Rabičevi prinesli prejšnji večer iz trgovskega lokala. Z blagajno v roki se je tat takoj vrnil skozi podstrešje na prosto in pustil lestev kar prislono. Prihodnji dan je g. Rabič našel v kuhinji namesto blagajne velik šop ključev. Vesel pa je bil, da prejšnji večer ni pustil v tej blagajni drugega kot za približno 50 din drobca. Kljub temu je tatvino prijavil orožnikom, ki so kmalu našli v bližnjem gozdu prazno ročno blagajno.

Pred dnevi se je verjetno isti tat ponovno oglašil pri Rabičevih v Cerkljah. Kakor lansko leto, tako si je tudi topot sposobil pri istem sosedu lestvo in na istem mestu odkril streho, kakor lani. V veži je spet našel skoraj nove čevlje in jih zamenjal s svojimi, nato pa je šel v kuhinjo. Tam je našel isto blagajno kakor lansko leto in jo z denarjem vred odnesel. Ročna blagajna je bila tokrat pod obleko, a jo je kljub temu našel. V blagajni je pri zadnji tatvini dobil okrog 500 din.

Tatvino je očitno izvršil kakšen domačin. Iz vseh okoliščin domnevajo, da mu je v obeh primerih pomagala ženska. Orožniki so že naredili v več hišah v Cerkljah preiskavo, vendar povsod brez uspeha.

ničesar posebnega. Reševalna postaja beleži 15 običajnih prevozarov, na policiji imajo zapisano, da so pobrali spet nekaj nesrečnih žensk in moških, ki se na napačen način utirajo pot skozi življenje. V bolnišnico so pripeljali nekaj deželanov, ki so se po nesreči ali pa po neprevidnosti poškodovali. Lepo in koristno je, če se noč izteče v tem pogledu tako imenitno, kot se je bila noči.

Za kidanje snega po mestnih ulicah potrebuje mestno cestno nadzorstvo večje število delavcev. Na dan, ko zapade sneg, sprejema mestno cestno nadzorstvo delavce ob 4. jutraj na dvorišču nekdanje šentpeterske vojašnice, kjer dobi delavstvo tudi potrebna pojasnila.

Agitatorji združene opozicije, ki se proglašajo za najhujše Slovence, groze po štajerskem slovenskemu ljudstvu, da je dr. Maček sklenil sporazum z Nemčijo. Po tem sporazumu je Maček štajersko odstopil Hitlerju. Zato gorje tistim, ki ne bodo 11. decembra volili Mačka, ki po sporazumu s slovensko združeno opozicijo prodaja našo zemljo tujcu. Vse tiste, ki ne bodo volili, tako groze opozicijski agitatorji, bo po volitvah zadel nemška kazen.

Kdor bo spričo vsega tega volil 11. decembra združeno opozicijo: Kramerja, Lončarja, Breclja, Stanovnika, Petejana, ki se delajo Slovence, socialiste in protifašiste — je veleizdajalec nad slovenskim narodom!

Filmi

Scipion Afriški (Kino Union). Kdor pozablja, da sodobna Italija posnema, se bo vdal nepotrebnosti in zaletavi togosti, ko bo gledal ta film, češ, fašizem dela propagando zase. Pa to še daleč ni res. Ko gledaš »Scipiona Afriškega«, moraš priznati, da s tako velikim zamahom in s tako močnim aparatom že zlepa ni delal kakšen režiser. Carmine Gallone je danes ime, ki ima svoj zven v Evropi; Pizzati je komponist, čigar čudovita glasba je dobila priznanje že zunaj italijanskih meja. Ninchi in Pilotto, dva močna nosilca od sile kočljivih vlog, sta svoji nalogi rešila prav dobro; le Ninchi se brez potrebe nekam preveč ljubi k deklamacijam. Kdor trdi, da je Hanibal prikazan kot surovina in grd barbar, ta pri filmu ni pazil. »Scipion Afriški« je monumentalno delo, ki dejanje ne podpira in ne akcentira oseb, ampak daje vso besedo grandiozni usodnosti, ozadiju, kombinacijam — ter dobiva zunanega duška le v močnejših, odličnih režiranih bojnih scenah. Hiba, ki bi naj delo kazila (preveliko poudarjanje rimskega duha), se daleč ni akutna. V splošnem: ko gledaš ta film, se ti zdi, da prebiraš Livija.

Zaradi močnega novega vina - mrtve glave

Maribor, 6. decembra.

Če zasledujemo kriminalno kroniko našega po-deželja, vidimo čudno zvezo med vinskimi letinami in zločini. V letih, ko so vinogradi obrodili veliko močnega vina, se število ubojev in drugih zločinov nenavadno dvigne. Tudi letos so prerokovali, da bo kriminal narasel ter se je začelo prerokovanje žal uresničevati. Poročajo nam danes kar o dveh pobojih, ki sta se dogodila včeraj ter sta zahtevala dvoje življenj.

Prvi zločin se je zgodil v Skalcah pri Stranica v konjiški okolici. V kleti nekega posestnika se je zbralo več ljudi ter so pokušali letošnjo kapljico. Nazadnje jim je vino zlezlo v glavo, začel se je prepir, iz njega se je razvil pretep in naenkrat so se zabilekili noži v rokah pivcev. Franc Sajteg, ki se je nahajal med pivci, je naenkrat presunljivo kriknil ter se sescel. Dobil je dva zabodljaja v srce ter je bil v nekaj sekundah mrlič. Ubiti Sajteg je oče znanega mladostnega roparskega morila Sajteglja, ki je bil letos v družbi Bevardija zaradi zverinskega roparskega umora dveh smučarjev na Pohorju obsojen na dosmrtno ječo.

Drug podoben zločin se je odigral prav tako v vinski kleti v Preradu pri Moškanjcih. Večja skupina fantov in mož je popivala v kleti ter se je v pijanosti sporekla. 18letni Anton Jurhart, katerega so fantje razdražili, je v jezi planil iz kleti ter se vrnil z vinogradniškim kolom v rokah. Udaril je po glavi 23letnega Franca Tobijasa s tako silo, da je temu počila lobanja ter se je zgrudil na mestu mrtve.

ne bodo odnehali in da bodo ostali na mestu.

Whitney je vse to bral iz njihovih nepremičnih pogledov in iz njihovega molka. Ves obupan jim je zavpil:

»Kaj me gledate neverjetno? Kaj ne vidite, da sem z vami!«

Kmetje se niso niti premaknili. Inženir je begal s pogledom od enega do drugega ter jih rotil:

»Lance je bil vendar moj prijatelj!« Ferris ga je pogledal mirno in prodirno. Potem je vrgel kratek pogled na uro in dejal:

»Čakali bomo! Tovarišem iz stranskih oddelkov zapoveste, naj se skrijejo za begove.«

(Foto Warner Bros.)

Whitney je razumel sumljive poglede kmetov. Stopil je k Ferrisu.

Warren Duff — Robert Buckner:

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

Gori v rudniku je Slag Minton nadzoroval svoje ljudi, jim delil strelivo ter dal navodila. Dobro je vedel, kaj se bo zgodilo, če je Lance umrl. Te smrti je bil kriv samo on. Zato je vedel, da bo maščevanje letelo predvsem nanj.

Zavaroval je vse dohode od rudnika z močnimi oddelki in dal vsem rudarjem enaka povelja. Bil je prepričan, da v njihovih vrstah ne bo prišlo do zmede ali zmore, tako dober obrambni načrt je bil zasnoval.

Vsi prehodi so bili zasedeni. Vsi rudarji so imeli povelje, da ne smejo zapustiti svojega mesta za nobeno ceno. Za vse to bodo pozneje od družbe bogato poplačani.

Rudarji so zato etali na svojih mestih nepremično in mrko, kakor da branijo vsak svojo hišo in dom. Za zagradom so na vzvišenih prostorih in v varnem zavetju čakali, da jim pride kdo pred puško. Nepremično so zrl v dolino, iz katere naj bi bili prišli kmetje. To se je utegnulo zgoditi vsak trenutek.

Prvi je kmetje zagledal Slag Minton. Zavpil je rudarjem:

»Haj, prihajajo!«

Rudarji so se zravnali in pripravili puške. Minton je vpil dalje, da so ga slišali na vseh mestih:

»Ko se bodo približali, takoj streljajte!«

deli, da so oni tam gori pripravljeni, da jih sprejmejo. Zato so začeli iti počasnó. Vedeli so, da jim iz rudnika ne bo ušel nihče, zakaj drugi kmetje so ga bili na široko obkrožili in čakali v zasedah.

Ferris je dalj povelja in razporejal branilce:

Govoril je naglo in odsekano: »Vidva, Ed in Joe, z menoj! Napadli bomo z dveh strani. Večji del bo ostal tu. Ed, ti pojdi s trideset ljudmi tja gor, kjer čakajo oni drugi v zasedi!«

Ed je zbiral svoje ljudi in takoj odšel z njimi na določeni kraj. Ferris je veleval dalje:

»Ti, Jim, pojdeš tod s svojimi možmi! Streljajte neprenehoma, da nas zavarujete, ko bomo lezli do njihove glavne obrambne črte!«

Tudi Jim se je s svojimi takoj odpravil na mesto. Ferris mu je še zaklical:

»Če se ne bo posrečilo nam, poskusite potem vi!«

Glas mu je bil miren. S kratkimi gibi je kazal na kraje, določene posameznim oddelkom, in smeri, v katere naj bi odhajali. Sam zase in za svoje je izbral najtežavnejši položaj in najnevarnejšo nalogo: napad na glavna vrata.

Kmetje so ga poslušali brez besedi.

Vedeli so, da je Ferris star vojak, zato ni nihče skušal uveljaviti svoje misli.

Bili so prepričani, da je najboljši tisto in tako, kakor bo dejal on. O njegovih sposobnostih in o njegovi pošteni volji so se bili že dostikrat prepričali v teh časih, kar so se na življenje in smrt bojevali z rudniško družbo.

Razdelili so se v določene skupine ter udarili naprej proti rudniku.

Star, visok, osivel kmet, ki se je bojeval v vseh vojnah, kar jih je bilo v Združenih državah, je dejal:

»To je pa čisto tako kakor v državljanski vojni!«

Ferris je govoril:

»Tu je pokopališče. Ljudje, na desno in na levo! Potem bomo napadli. Mislim, da bomo imeli več sreče kakor Lance. Jaz hočem biti prvi tam gor.«

Stari bojevnik, ki je prej govoril o državljanski vojni, je hotel z drugimi, toda Ferris ga je ustavil:

»Ti boš ostal tu. Treba nam je do brega in izkušenejšega moža, da nam bo varoval konje!«

Zdaj se je ogrel še celo zamorec, ki so ga bili vseeno prignali do sem, in dejal:

»Zmagali bomo kakor v pravi vojni!« Prijela se je bila med temi pripravi bojovitost, tako da ga niso noga nič več bolele.

Ferris je s svojimi možmi odšel naprej. Stari bojevnik je gledal otožno za njimi. Potem je pograbil svojo staro kapo in jo srdito zagnal ob tla. Bil je jezen, da je moral varovati konje, namesto da bi se bil bojeval. Toda vedel je, da je zapoved mora pač izpolniti. Zato se je postavil na določeni kraj.

adornik Slag Minton gori v rudniku je zapovedoval z nemirnim glasom: »Prihajajo s treh strani. Bodite pripravljeni in dobro streljajte!«

Kmetje so zdaj na mah obstali. Za njimi je bil pridrvel Whitney in jih še pravi čas ujel. Pod bregom je skočil s konja in po bližnjici udaril za njimi. Poznal je tod okoli sleherni kamen in vse stezice, saj je vsako pretekel ne enkrat, marveč sto in stokrat. Prav, ko so kmetje hoteli planiti proti vходу v rudnik, je dospel do starega Ferrisa.

Ferris ga je tuje, začudeno pogledal, kakor bi ga hotel vprašati, kaj ima tu opraviti on, rudniški inženir. Whitney je ta pogled razumel. Ozrl se je okoli sebe in videl, kako se mu bojevit kmetje nekam čudijo. Tudi to začudenje se mu je zdaj zdelo razumljivo. Niso mu ušli njihovi sumljivi pogledi.

Skočil je čisto do Ferrisa ter se obrnil proti kmetom. Začel je naglo govoriti:

»Počakajte! Ferris ima boljše rešitve kakor je napad, ki ste ga zamislili vi. To, kar nameravate storiti, je samomor. Dajte mi samo pol ure časa in pojditte o dtu! Umaknite se čim prej, če se hočete izogniti nesreči!«

Whitney je govoril naglo in brez premora.

Ferris in kmetje so ga gledali nezaupljivo in brez pravega razumevanja. Niso vedeli, kaj hoče in čemu jih nagovarja, naj se čim prej umaknejo od tod, kaj ve morda za kako skrivnost?

Morda ve, kaj jih čaka, če pojdejo naprej? Toda trdno so sklenili, da po to

25 let prekmurskih 'Novin', jubilej dela za narodno in kulturno prebujenje

8. decembra letos poteče 25 let, kar je izšla prva številka tednika »Novine«, glasila prekmurskih Slovencev. Zgodovina tega časopisa ni nič manj zanimiva, kakor je izredna njegova pomembnost za kulturno življenje prekmurskih Slovencev, zlasti pa še za njihovo narodno prebujenje in osvobodjenje.

»Novine« so le čisto naravna stopnja v razvoju slovenskega tiska prekmurskih Slovencev. Prekmurci Slovenci so dobili prve knjige v svojem jeziku za reformacije. Tako imajo v svojem narečju celotni prevod sv. pisma in zelo veliko število knjig verske, pa tudi posvetne vsebine. Vzporedno s slovensko književnostjo v središču Slovencev se je tu razvila bogata pokrajinska književnost, posebno še, ko so s protestanti začeli tekmovali v izdajanju knjig katoličani, vendar pa v zadnjih časih protestanti niso našli zase bog ve kake opore v osrednji Sloveniji in so zato tega v narodnem navdušenju čedalje bolj opustili, dočim so prekmurški katoličani iskali in našli vse močnejših stikov z ostalimi Slovenci in so se ob njih močno razvili.

Najbolj so se ob slovenskega tiska udomačile v novejšem času med prekmurskimi Slovenci knjige Mohorjeve družbe. Madžarska oblast je to zelo nerada videla. Začela je »preganjati duhovnike, ki so širili Mohorjeve knjige, kot panslaviške in protidržavne ljudi. Prekmurški Slovenci so imeli veliko srečo, da so dobili kot voditelja neustrašnega in izredno nadarjenega dr. Franca Ivanovca. Zaradi njegovih izrednih zmožnosti se mu je odpirala pot navzgor. Bil je bogoslovni profesor in kandidat za prefekta v dunajskem Augustineju, pa se je odpovedal sijajni karieri ter se povrnil kot preprost župnik v svojo Slovensko krajino ter stopil odločno v bran za pravice svojega ljudstva.

Ker je madžarska oblast vedno bolj preganjala mohorjane in Mohorjeve knjige, je dr. Ivanovci s svojimi mladimi sodelavci začel z domačim tiskom za Slovence. Tako je izdal od l. 1904 »Koledar presvetega Srca Jezusovega« in verski mesečnik »Marijin list«.

Isto leto pa, ko je umrl dr. Ivanovci, so začeli njegovi sodelavci pod vodstvom župnika Klekla izdajati politično-gospodarski tednik »Novine«, ki je postal vodnik in glasnik prekmurskih Slovencev.

Program »Novine« je objavljen v prvi številki z dne 8. decembra 1913. Glasi se: Branimo krščanstvo, ljubimo svoj jezik, svoj narod, svoj dom!

Kot politični list bi bile »Novine« seveda prepovedane. Zato so izhajale pod naslovom: »Novine, pobožen družbeni pismeni list za vgrške Slovence«. A še kot tak je imel list hude napornike pri Madžarih. V Slovenski krajini ga niso hoteli tiskati. Moral je izhajati v Sombathelyju, kjer ga je vzel v varstvo škof Mihež, da je to zgolj cerkveni list. List se je takoj v začetku močno ukoreninil med prekmurskim ljudstvom. Razen verskih in gospodarskih člankov so »Novine« vedno prinašale članke in pesmi o lepoti slovenščine, o ljubezni do domovine in do slovenske zemlje.

Prekmursko ljudstvo se je ob »Novinah« učilo in privadilo branja. V njih je našlo vsega, česar je potrebovalo za pouk in za obvestilo. »Novine« so ga učile umnega gospodarstva, ga seznanjale kulturno in ga držale v zvezi z ostalim slovenskim ljudstvom.

»Novine« so izhajale in izhajajo še v domačem prekmurskem narečju. Vzrok je bil v dejstvu, da ob začetku lista prekmursko ljudstvo še daleč ni bilo zmožno, da bi bilo umelo ter se okoriščalo z besedo, tiskano v knjižni slovenščini. Ljudje niso do osvobodjenja imeli nič slovenskih šol in knjižnega jezika niso dosti razumeli. Toda še važnejši razlog za to, da »Novine« tudi danes še izhajajo v narečju, je nad 15.000 izseljencev iz Slovencev, ki bi bili brez »Novine« v narečju, odrezani od domovine. Kdor pa bere list, vidi kako se izrazi iz narečja vedno bolj umikajo knjižni slovenščini, tako da se bo jezik v listu kmalu neopazno prelevil.

Madžarskim oblastem je bilo že izhajanje lista, kaj šele njegovo pisanje zelo že glavno. To se je pokazalo zlasti med svetovno vojno.

Kot edini slovenski tednik so imele »Novine« med svetovno vojno izredno vlogo. Bile so nosilec slovenske misli in vez med vsemi prekmurskimi bojevniki, ki so bili raztreseni daleč po svetu, po vseh frontah. Vezale so dom s fronto in pripravljale ljudstvo na velike dogodke. Med svetovno vojno so imele tudi največ naročnikov: 6200.

Delo »Novine« je oblast seveda videla, in jih je preganjala na vse načine. Posebno je veliko trpel njihov urednik in izdajatelj župnik Klekl.

Ta je v Prekmurju s pomočjo »Novine« netil tisti osvobodilni ogenj, ki je zajemal vse slovensko ljudstvo leta 1918. Toda prekmurske Slovence je ob prevratu dohitela žalostna usoda: boljševiška revolucija se je iz Madžarske razširila tudi na Slovensko krajino. Boljševiki so tako

vzeli v svoje roke »Novine« in jih začeli izdajati v svojem duhu.

Vendar jih je ljudstvo vračalo, tako da so imeli le 34 naročnikov. Zato so jih delili brezplačno po vseh in jih raztresali, a ljudstvo jih je odklanjalo. Urednika Klekla so boljševiki preganjali: 3 krat so ga na smrt obsodili, toda posrečilo se mu je, da si je rešil življenje.

Po boljševiški nevarnosti so »Novine« takoj šle zopet za svojim starim programom. V uredništvu so se odigravali odločilni dogodki za osvoboditev prekmurskih Slovencev. Ko je madžarska vlada opazila, da slabo kaže za njene namene in da ne bo šlo, je hotela podkupiti urednika

Klekla. Ponudila mu je 50.000 zlatih kron, naj bi delal z »Novinami« za to, da ostanejo Prekmurci pod Madžarsko. Toda on je to odklonil in ostal zvest svojemu ljudstvu in njegovi pravici.

In res so bile »Novine« tiste, ki so kmalu nato oznanile prekmurskemu ljudstvu osvoboditev. Danes so »Novine« prav tako važen faktor svojega ljudstva, glasnik in zagovornik njegovih pravic. — Hvaležnost prekmurskih »Slovencev« »Novinam« za njihovo 25 letno delo se je pokazalo letos 11. septembra, ko se je zbralo 20.000 Prekmurcev, da se zahvali njim in njihovu uredniku. Jubilej »Novine« pa je hkratu kulturni in narodni jubilej vse Slovenije.

To in ono iz justične palače

Nad 64.000 m² za 23.000 din - Razne sobde

Ljubljana, 7. decembra.

Po hodnikih justične palače je ob gotovih dnevih opaziti sedaj manjšo živahnost, kakor pa ob normalnih časih izven volivne dobe. Mnoge hude civilne pravde nekako počivajo, druge se ne začnejo. Kazenske razprave na št. 79 se razpletajo le proti onim osebam, ki sede v preiskovalnih zaporih. Prav živahno pa je pred sobo št. 28, ali kakor so predvojna sodniška vabila pisala: »pred izbo št. 28«. V tej sobi je bilo večeraj zelo dramatično živahno, predno pa so se zbirale skupine čednih odraslih in večja skupina šolarjev. Kaj je bilo, o tem kronist za enkrat molči.

Drugega uradno življenje pa kaže zemljiškotknjižni urad v svoji veliki dvorani, ki je letos prav skrbno zakurjena. Tam se kljub volivni borbi in bližajočim se volitvam razvijajo normalno in v redu vse dnevnice zemljiške transakcije. Mesec november je bil po splošnem pregledu izreden v zadevah vkupitv velikih posojil in tudi v zadevah izbrsov. V korist Državne hipotekarne banke se je vkupil kredit 30.500.000 din, ki se je v pogledu vrstnega reda vkupil na mnoge nepremičnine, last mestne občine ljubljanske. Izbrsano je bilo dalje petmilijonsko posojilo in še tudi druga večja posojila.

Kupitve z zemljišči in hišami so bile novembra prav tako živahne. Vse kaže, da je velika gospodarska kriza kljub hudim septembrskim viharjem na mednarodnem obzorju popolnoma premagana in da mnogi denarni zavodi zopet investirajo znatne vsote v hipotekna posojila. V zemljiški knjigi je bilo novembra zaznamovanih več prenosov lastniške pravice. Tudi okolica prav živahno kupčuje z realitetami.

Konec novembra je bila izvedena v zemljiški knjigi zanimiva transakcija, nanašajoča se na agrarno reformo.

Proti ljubljanski škofiji, ki je lastnica večjih zemljišč in graščin v ljubljanski okolici odneso v Gor. gradu, je gotova skupina, ki se vedno trka, da bje njeno arca »radikalno-nacionalno-napredno«, vodila ogorčeno borbo in hujskala proti cerkvi na vse strani. Ta skupina pa je drugače mnogim tujim graščakom, grofom, baronom in knezom pomagala, da so bili obvarovani pred strogojto agrarnoreformnega zakona. Ti ljudje so na eni strani uganjali demagogijo, na drugi strani pa jemali v zaščito veleposestnike.

Belo Miklavžovo darilo Ljubljani

Letočno jesen na nižje padavine

Ljubljana, 7. decembra.

Miklavž je večeraj uvedel v našo deželo starko Zimo. Koledarska in astronomska zima se pri nas prične 21. decembra, toda tako imenovana meteorološka zima je že v začetku decembra po naših krajih. V ponedeljek je pritisla s severa mraz, ki ga je vsak zdrav človek prav hvaležno pozdravil. V torek je nastal nagel preobrat. Mraz je jutraj odjenjal, toda počasi se je proti poldnevju pooblačilo in nekaj minut po poldnevju so prifrlo tale iz vsemirja prve snežinke, kakor da bi se hotele prepričati, kako bodo ljubljanci kaj belega gosta iz ozračja sprejeli. Mnogi ljubitelji zimskega športa so si stiskali roke in sree jim je vzkipele, ker so pač že gradili trdne nade, da bodo v kratkem času pohitili v »dilamice« tja na snežne planine. Drugače pa so sneg sprejeli revoži in delavci. Nekaj časa je prav gosto snežilo. Naletaval je moker in zato težak sneg. Ko bi takole snežilo do večera in še ponoči, bi danes imeli gotovo velike prometne težave pri telefonu in brzojavu. Pozneje je začelo deževati. Sneg je obležal le po strehah. Davi pa je zalagolila nad mesto pravcata londonska megla.

Kakšno zimo nam drugače napovedujejo stari, izkušeni vremearji? Huda in prava zima bo letos po zatrdilih starih praktikov huda, toda kratkotrajna. Nekateri so opozarjali na dejstvo, da je bila sv. Barbara, zaščitnica rudarjev, ki so jo v naših revirjih po stari navadi praznovali, brez snega. To se pravi: »Če se na Barbare na polju vidi struščice, se bo videlo še vsak zimski mesec.« V vremensko latinsko preneseno: zima ne bo huda in bo malo snega.

Nekaj vremenske bilance za letošnjo jesen! Pogled v mesec september, oktober in november! Letošnja jesen je bila deževja prav revna. Tako nizkih padavin že ni zaznamovala vremenska kronika od leta 1925 naprej. Septembra se je v devetih dnevih po točnih podatkih našega meteorološkega zavoda zljilo nad Ljubljano 64,1 mm, oktobra v 15 deževnih dnevih 181,7 mm in novembra v 9 dnevih 67,6 mm. V treh jesenskih mesecih 313,3 mm. To je letos dosežena najnižja množina padavin v jeseni, malo dežja je bilo n. pr. 1934, ko je padlo 482 mm in 1936 v 362,4 mm padavinami. To leto je pa zapadel prvi sneg že 8. oktobra, kar je bila velika redkost. Za sneg pa je napravil večmilijonsko škodo na sadnem drevju v Sloveniji ter na vseh telefonsko-brzojavnih napravah in električnih napeljavah. Lanj je jeseni bilo 668 mm dežja. Normalno ga pade jeseni drugače nekaj nad 500 mm.

Ako listamo po suboparnih meteoroloških zapisih, najdemo za zadnjih 18 let, da sta bili dve jeseni silno katastrofalni, ko so se pojavljale silne povodnje na mnogih krajih Slovenije, povzročajoč nad 20 milijonov škoda. Tako je bila leta 1926 velika povodnjska katastrofa, ki je napravila posebno strašno škodo v polhovgrajskih krajih in na

Državna šolska poliklinika v Ljubljani priredi v primeru daljših božičnih počitnic v svojem počitniškem domu na Rakitni zimsko letovanje v zvezi s smučkim tečajem za mladino v starosti do 17 let. Prošnje za znižana in brezplačna mesta srednješolcev je treba vložiti do 15. t. m. na Drž. šolski polikliniki v Ljubljani. Aškerčeva cesta, kjer se dobe tudi vsa nadaljnja navodila.

Ljubljanska škofija se je v pogledu svojih veleposestev prav tako uklonila zakonu in priznala njega določila, ki se nanašajo na likvidacijo agrarne reforme. Velikanski zemljiški kompleksi, obstoječ po največ iz travnikov in njiv, okoli Brezovice pri Ljubljani, je bil odstopljen posameznim agrarnim interesentom proti minimalni odkupnini.

Ljubljanska škofija poseduje pri Medvodah v Gor. ricanah lep gradič z večjimi zemljišči. Vse to spada pod kat. občino Preska. Tudi Gorice so prišle pod agrarno reformo. Škofija je 32 interesentom odstopila s kupnimi pogodbami, potrjenimi od poljedelskega ministrstva in drugih merodajnih korporacij, dobro obdelano zemljo, njive in travnike osobito, v skupni izmeri 64.608 kvadratnih metrov proti odkodnini odnoso kupnini 23.481,88 din. Kupnino so zainteresirani že plačali. Te dni je bil v zemljiški knjigi ljubljanskega okrajnega sodišča izveden prenos lastniške pravice na posamezne interese.

Nežika Jeseniška s priimkom Moretti, po poklicu frizerka, je študija vreden kriminalen tip. Vodi pri svojih tatinskih poslih posebno taktiko. Kot služkinja se vrine h kaki družini. Sprva je zelo pridna, skrbna in vestna tako, da dobi popolno zaupanje gospodinj. Nato pa nekega dne pobegne, z njo pa tudi denar in razno dragoceno blago. Zaradi tatvin je presedela že 5 let v zaporih. Po posredovanju nekega dobrega branilca je dobila Nežika kljub temu, da je izgnana iz Ljubljane, dobro službo pri Ravnikarjevih. Radi so jo imeli, prepričani, da se bo poboljšala. Takole 4. julija na nedeljo proti večeru pa je Nežika izginila. Ko je prišla domača hčerka, zasebna uradnica domov, je presenečena ugotovila, da ji je zmanjkalo iz sobe 2000 din gotovine in mnogo zlatnine v skupni vrednosti 4000 din. Nežika pa je neznano kam izginila. Pobegnila je v Zagreb, nato v Belgrad ter se po več tednih vrnila, kjer so jo 28. avgusta prijeli.

Pred malim senatom je kratko in odkrito vse priznala. Oškodovanca gđ. Ravnikarjeva pa je med drugim povedala, da je bila Nežika izredno marljiva, prostrežljiva, vljudna in vestna. Vzivala je zaupanje vseh.

Nežika je bila obojena na 1 leto in 2 meseca robije. Kazen je sprejela. Ker je postala sodba pravomočna se pred objavo amnestije, je bila Nežika deloma deležna pomilostitve.

Končno: Gostilničarska pivovarna

Lasko, 7. decembra.

Toliko je bilo že govora o Gostilničarski pivovarni d. d. v Laskem, da so ljudje že začeli dvomiti, če bo sploh kdaj kaj iz vse te zadeve. Pa le bo: Danes ob 10 dopoldne je bila naša nova pivovarna otvorjena! Pri obnem zboru je bila na programu slavnostna, že dolgo pričakovana točka. Spored je namreč obsegal naslednje: 1. Blagoslovitev pivovarne; 2. Ogled nove pivovarne; 3. Zakuska v pivovarni; 4. Občni zbor v hotelu Henke v Laskem. Novi pivovarni želimo (in z nami še marsikdo, ki poleti rad sede pod senenat košan in se malo pokrepla z vrčkom »svežegac«) čim lepšega in čim boljšega uspeha pri delu!

Sestanek železničarjev na Jesenicah

Danes ob 18 bo na Jesenicah v Krekovem domu važen sestanek vseh jeseniških železničarjev. Na sestanku govori višji kontrolor g. Ponikvar iz Ljubljane.

Strašna smrt v plamenih petroleja

Tajinstven samomor mlade poštarice v Rogaševcih - Ozadje obupnega dejanja bi bilo treba raziskati

Murska Sobota, 6. decembra.

Vse Prekmurje je pod vtisom strašne smrti mlade poštarice Reli Safarije v Rogaševcih. Izvršila je samomor večeraj jutraj na način, da se ljudem, ki so videli posledice dejanja na njenem telesu, še danes ježijo lasje od groze.

Pred nedavnim časom je prišla v Rogaševce za postarico Reli Safarije. Prestavljena je bila tja iz Murske Sobotice. Imela je v življenju smolo, da so jo kljub temu, da je bila vzorna uradnica, prestavljali neprestano iz kraja v kraj ter je obšla v nekaj letih že vse Prekmurje. To ji je verjetno uničilo živce. Zlasti pa je vplivala nanjo prestavitve v Rogaševce, kjer se ni mogla udomačiti. Bila je zadnje čase nenavadno potrla in žalostna. Pošto pa je vodila vzorno ter ni imel nihče vzroka za kake pritožbe. Večeraj jutraj okrog 7 je že prišla na pošto ter je odpravila kot po navadi pismonošo z njegovim delom na pot. Ko je bila sama v pisarni, si je oblija obleko s petrolejem ter jo zažgala. V hipu so bi plameni objeli od tal do glave. Nato si je prizadela s škarpami na vratu globoko rano ter si je ranila tudi vratno žilo.

Ne bojte se groženj in strahovanja opozicije! To je edino, kar opozicija ima! Opozicijo vodi dr. Kramer in JNS-arji, ki so vajeni delati politiko z grožnjami, saj niso še pozabili na volitve leta 1931 in 1935. Grožnje in laži jim narekuje strah pred polomom. Zavedno slovensko ljudstvo bo grožnjam tistih, ki so ga preganjali in bičali pod diktaturo, odgovorilo tako kakor zaslužio: poslalo jih bo 11. decembra k vragu!

Štiri leta je imel dr. Kramer priliko kazati, kaj zna storiti za Slovenijo. To je tudi dokazal. Zato ni več potrebno, da bi bil poslanec. Kramer je doigral — Kramer naj gre!

Kako je treba v nedeljo glasovati

Belgrad, 6. dec. AA. Natranje ministrstvo je izdalo preko banovin navodila o načinu glasovanja po zadnji točki § 97 zakona o volitvah narodnih poslancev. To navodilo dejansko ni nobeno tolmačenje zakona, temveč samo opozorilo, da se ta zakonski predpis uporabi tako, kakor se glasi. Navodila je sledeče:

Volivec mora pri glasovanju imenovati najprej nosilca državne kandidatne liste, za katero hoče glasovati, šele nato pa ime okrajnega, oziroma mestnega kandidata. Volivca, ki ne bi hotel tako glasovati in bi se ne ravnal po predpisih vkljub ponovnemu opozorilu, bo volivni odbor odklonil, ter ga ne bo vpisal v seznam oddanih glasov. Prepis tega navodila je vsaka občina dolžna izročiti volivnemu odboru o priliki predaje volivnih seznamov in ostalega volivnega materiala.

Potek letošnje sezone v Radenski Slatini

Slatina Radenci, ki je z gradnjo številnih novih objektov in z ureditvijo sodobnih kopaliških naprav, ki ustrezajo vsem zahtevam tudi najbolj razvijane mednarodne publike, v zadnjih letih povzpela med najlepša in najboljša zdravilišča v naši državi, izkazuje tudi letos prav živahno turistično sezono. Podatki o poteku letošnje sezone pa vendar kažejo nazadovanje števila gostov in tudi precejšnje nazadovanje števila nočnin v primeri z lanskim letom. Med tem, ko je leta 1937 izkazalo zdravilišče Slatina Radenci 1768 gostov s skupno 25.078 nočninami, je to število v letošnji sezoni padlo na 1623 gostov z 19.535 nočninami. Število gostov iz naše države je celo za malenkost naraslo od 1304 na 1318, pa pa je nazadovalo število nočnin domačih gostov od 18.220 leta 1937 na 15.851. Precej nazadovale je število inozemskih gostov, ki jih je bilo leta 1937 v Slatini Radenci 462 s 6858 nočninami, medtem ki jih je bilo v letošnji sezoni komaj 305 s skupno 3701 nočninami. Ta padec je pripisovati v prvi vrsti izostanku gostov iz bivše Avstrije, ki so v prejšnjih letih ravno v predsezoni predstavljali večji del obiskovalcev tega zdravilišča, kar pa so letos onemogli dohodki ob priključitvi Avstrije z Nemčijo. V primeri z letom 1937 je letos število avstrijskih obiskovalcev Slatine Radenci nazadovalo od 403 na 200, ravno tako tudi število nočnin od 6104 na 2509. Kar se tiče obiskovalcev iz ostalega inozemstva je opaziti razveseljiv dvig števila gostov iz Madžarske in Italije. Na obisk gostov iz naše države so precej občutno vplivale tudi alarmantne vesti o poplavi Mure, ki pa samemu zdravilišču ničesar ni prizadela. Prepričani so od pretranih vesti so že najavljeni gosti kar trumoma odpovedali obisk in stornirali naročila, a zdravilišče Slatina Radenci je zaradi tega imelo ogromno škodo. Iz tega vidimo, kako dalekosežne in usodne posledice utegnejo imeti pretirane ali celo neresnične vesti. Za padec števila nočnin moramo iskati vzrok pred vsem v precej nestalnem vremenu letošnje sezone, zaradi katerega so gosti predčasno zapuščali zdravilišče. Tudi nesigurni mednarodni položaj v zvezi s sudetskimi vprašanjem je povzročil, da so gosti v onih kritičnih dneh predčasno odpotovali. Padec nočnin nam nazorno predločuje koeficient o povprečnem trajanju bivanja gostov: leta 1937 je prišlo na enega gosta povprečno 14,20 nočnin, medtem ko odpade v letošnji sezoni na enega gosta povprečno le 12,04 nočnin. Če upoštevamo vse navedene težkoče, ki so letos ovirale tujski promet in obisk zdravilišča Slatine Radenci, moramo biti z opisanim potekom letošnje sezone še povsem zadovoljni. Upati je, da se letošnje težkoče v prihodnji sezoni ne bodo več ponovile ter da bo zdravilišče Slatina Radenci tudi v bodoče nadaljevalo lepo pot k napredku in razvoju, ki ga je pokazalo v zadnjih letih in ki ga to krasno zdravilišče na obronku naših gostoljubnih Slovenskih goric po danih predpogojih po vsej pravici in v polni meri tudi zasluži.

Obsojeni hrvaški rokovnjači

Maribor, 6. decembra.

V današnjem »Slov. domu« smo poročali o zanimivi sodni razpravi, ki se je vršila danes pred tukajšnjim okrožnim sodiščem. Na zatožni klopi je sedelo pet članov razbojniške tolpe iz osrednje Hrvaške, iz varožinske okolice. Ta tolpa je letošnjo pomlad in poletje strahovala stanovalce na naši strani Drave med Ormožem in Središčem ter je izvršila nebroj tatvin in vlomov, med drugimi tudi velik vlom v Kuharičevo trgovino v Ormožu ter je ob tisti priliki padel razbojnikom v roke 25.000 din vreden plen. Razbojniko so prijeli središki orožniki na spreten način na gasileki tomboli v Obrežu pri Središču. Ob priliki vzloma v Kosijsko gostilno v Središču so namreč rokovnjači odnesli tudi blok tombolskih kart, ki jih je dobil gostilničar od obreških gasilcev, da jih proda. S temi kartami so prišli tatovi na tombolo, kjer so padli v nastavljeno zasedo. Pri današnji razpravi so nagromadili pred sodniki pravcati muzej ukradenih stvari, ki so jih orožniki na Hrvaškem zaplenili ter so jih poslali sodišču v Maribor, da bodo pozneje vrnjene lastnikom. Med temi predmeti sta bili dve kolesi, dve trzni škroplilnici, dva soda po 150 litrov vsebine in razno drugo blago. Sodba je izpadla sledeče: Stefan Jagec je dobil 2 leti robije in 3 leta izgube častnih pravic, Smrček Franjo iz Slanja je dobil 1 leto strogega zapore, Ivan Talan 8 mesecev strogega zapore in 2 leti izgube častnih pravic, Djuro Tratik 10 mesecev strogega zapore in 2 leti izgube častnih pravic, Stefan Novak pa na 7 mesecev strogega zapore in 2 leti izgube častnih pravic.

Letošnja alpinistična bilanca

Ker je naš list doslej še vsako leto z veliko pozornostjo zasledoval vse važnejše dogodke v naših gorah ter je od časa do časa sploh redno prinašal članke o tej svojevrstni pokrajini, je že vsa leta svojega obstoja konec zimske in konec letne alpinistične sezone prinašal bilanco o novih uspehih naših plezalcev. To je delal tem rajši, ker se je dandanašnji ob sprememljenih razmerah začela spet vidnejše kazati tista stran alpinističnega dela, ki je bila pri nas oster podčrtana zlasti pred vojno: narčni alpinizem in delo v gorah kot važen narodno-obramben faktor. Pozabljeni se začnajo stara nasprotstva, vse ovire, ki bi utegnile motiti složno delo, se odstranjuje, delavci najrazličnejših nazarov se zbirajo v želji, da bi čim uspešneje pomagali skupni dobri stvari do zmage, vsak po svojih močeh. Ena želja preveča in drugi mladino s starejšim rodovom: želja, da v naših gorah tuji ne bi osvajali in se krasili z lavorikami, želja, da se ne bi pred samimi seboj in pred svetom postavljali, da so si z novimi vzponi po stenah, razeh in grebenih, ki se niso bili preplezani, osvojili naše gore. Teh sten, razeh in grebenov pa je v naših Julijskih in Kamniških Alpah še dovolj in vse so težavne — saj je znano, da ob koncu v vsakem gorovju ostanejo nedotaknjene in najdalj časa nepreplezene tiste stene, razi in grebeni, ki so najtežji.

Novo po moverni problemov

Nekaj časa se je pri nas ob resnično pomembnih uspehih začelo v nekaterih krogih že uveljavljati prepričanje, da so pri nas preplezane že vse važnejše stvari in da so ostali nepreplezani le še paberki. Z novim momentom, s pritegnitvijo važnega faktorja, ki je prinesel nove vidike, kateri so morali biti močno narodnoobrambeno utemeljeni, pa se je to naziranje umaknilo. Vsi naši alpinisti krogovi in skupine so postali pozorni na dejstvo, da drugod po svetu tudi vzpon po skrajno težavnem razu, čeprav morda kje daleč od strani iz gorskega centra skrite, utegne vzbuditi izredno in povrh svežo pozornost vse se obrne tja, pozabljeni ostajajo veliki prejšnji uspehi drugod, novi vzponi dobi nesluteno važnost. Tega so se zavedali vsi naši krogovi, ko so pomislili, da bi kdaj k nam utegnili priti tuji, ki bi preplezali steno, katere je bila pri nas na glasu (čeprav še nepreplezana) ter razglasili svoj vzpon za največji in najčudovitejši uspeh (kar bi po tehničnem merilu morda v resnici tudi bil). Pri nas imamo takih še nepreplezanih sten, grebenov in razov še nebroj; med njimi je nekaj tako velikih problemov, da bodo vsi dosedanja naši alpinisti uspehi močno obledeli, čim bodo ti rešeni, ko bo tudi preko njih končno izveden prvi vzpon.

Mlajši rod se že pripravlja

Dolgo, vsa zadnja leta domala, so naši alpinisti delavci tožili, da alpinizem pri nas nima prav nikakega naraščanja; mladina da zanima vse drugačne reči kot so gore. Ta pesimizem je bil močno pretiran. Prav zadnji dve leti se že začnajo javljati jasni znaki boljših časov. Agilne mlade skupine, Mariborčani, Celjani, Ljubljancji, mladinske sekcije SPD ter Akademski skupina Slovenskega planinškega društva (14. decembra t. l. bo v miniraleškem inštitutu na univerzi ob 18. sept. imela svoj redni letni občni zbor, kjer bo lahko pokazala res obilne uspehe svojega vsestranskega dela v letu) so se začele sistematično pripravljati, da stopijo po sledovih starejšega delovnega rodu v prvo vrsto in da se lotijo dela, ki jim bo prej ali slej izročeno popolnoma. Predavanja in tečaji jih pripravljajo na to dela, ponovitve vzponov čez težje stene: prihajajo že na vrsto, tu pa tam pa premagajo tudi kot prvi kakšno lažjo steno, ki je bila pozabljena ter se po njej še ni bil do njih povzpeli nihče. V letih naglega napredovanja se bodo izsolali, obogatili že z izkuštvji, katere so jim zapustili starejši plezalci, ki so morali začeti na svojo pest in popolnoma skrajno začeti orati to, pri nas takrat še nenateto ledino. Izsolali se bodo tako dobro, da bodo kos tudi zadnjim, najtežjim problemom, ki so bili še do nedavna proglašeni za nepreplezljive in nikdar rešljive.

Letošnje delo v kopni skali

Letos vreme plezariji, zlasti novim naskokom, ni bilo prav nič naklonjeno. Najprikladnejši čas, meseca julij in avgust, je brez koma in kraja deževalo. Da bi se plezalci lotevali izjemno težavnih, novih, še nepreplezanih, dolgih sten, na to skoraj ni bilo misliti. Kljub temu pa je bilo opravljeno razveseljivo mnogo pripravljalnega dela novih vzponov po krajših, še nepreplezanih stenah, grebenih in razeh tako v Kamniških kakor tudi v Julijskih Alpah. Celotna bilanca letos kaže, da je bilo izvedenih v Kamniških Alpah 12 novih prvih vzponov, v Julijskih Alpah 8, v Karavankah pa 1. V sledečem prinašamo podatke iz letošnje bilance:

V Kamniških Alpah

1. Severozahodni raz Vršiča (Vežica — 1937 m). Bine Benkovič in Pavle Kemperle, 15. maja 1938. Višina 250 m, 3 h, sred. tež., krstljivo.
2. Severovzhodni raz Kompete (1988 m). Janez in Miro Gregorin, 26. maja 1938. Višina 400 m, 4 h, zelo težavno.
3. Jugovzhodni raz Štruce (2464 m). Janez Gregorin in Karlo Tarter, 16. julija 1938. Višina 400 m, sred. tež., z zelo težavnim odstavkom Velikega stolpa (orglaste plošče).
4. Vzhodna stena Branje (2253 m). Bine Benkovič in Pavle Kemperle, 25. septembra 1938. Višina 600 m, čiste stene 400 m, 11 h, težavno z izredno težavnim mestom.
5. Desni severozahodni stebel Skute (2532 m). Fritsch in Lindenbach, Dunajčani, sta pisala za svoj vzpon v bližini levi stebel v severni steni Štruce; to je povzel tudi »Naš alpinizem«. — Starc-Serajnik in Majnik-Krč, 6. septembra 1938. Višina ca. 450 m, 4 h, zelo težavno.
6. Direktna severna stena Jezerske Koče (2475 m) izza Velikega kupa (star problem). Krč-Volc, 16. sept. 1938. Višina ca. 350 m, 4 h, zelo težavno.
7. Nova smer po stebri v severozahodni steni Grinčova (2559 m). Majnik-Serajnik, 2. okt. 1938. Višina 500 m, 5 h, zelo težavno z nekaterimi izredno težavnimi mesti.
8. Severozahodna stena Vršiča (1937 m). Vlasto Kopač in Karlo Tarter, 9. okt. 1938. Višina 300 m, 2 h, sred. tež., s težkim mestom.
9. Jugozahodna stena Turške gore (glavni vrh, 2233 m). Vlasto Kopač, Valter Trobej in Karlo Tarter, 16. oktobra 1938. Višina 350 m, 5 h, težavno z zelo težavnimi mesti.
10. Centralna smer v severni steni Dolgega hrba (iz Zrela, 2454 m). Serajnik in Volc, 16. oktobra 1938. Višina 800 m, 7 h, zelo težavno.
11. Jugozahodna stena severozahodnega Vršiča Koče (2397 m). Cene Malovrh in Anderwald Beno, 23. okt. 1938. Višina 200 m, 4 h, težavno z zelo težavnimi mesti.
12. Južni greben Planjave (2399 m). Bodis Bežek, Vlasto Kopač in Karlo Tarter, 6. nov. 1938. Višina 750 m, 5 h, sred. težavno z več težavnimi mesti.

V Julijskih Alpah pa kaže bilanca

1. Severozahodni stebel Kukove špice (2417 m); varianta: Janez Cerar, Franc Vagača in tovariši, 20. junija 1938; težavno.
2. Nemški stebel v severni steni Triglava (2863). Janez Brojan, 15. julija 1938; varijanta.
3. Severna stena Čmra (2393 m). Nova smer: Janez Brojan, julija 1938.
4. Severozahodna stena Škratice (2738 m). Varianta: Janez Brojan in Maks Dimnik, julija 1938. Od najnižjega odstavka do vrha.
5. Severna stena prvega Vršiča v SV grebenu Škratice (2738 m). Andrej Moré, julija 1938.
6. Zahodna stena zah. stebra v Dovškem Gam-

Težke socialne razmere v Slov. gorah

Socialni položaj slovenjgorskega malega stanu je v mnogih predelih Slovenskih goric močno ogrožen. Posamezni delavski sloji se morajo boriti proti neznošnemu stanju svojih življenjskih razmer. Zadnja gospodarska in denarna slika je pustila na delavskem stanu porazen pečat posledice, ki se zajedajo v njegov obtoji in mu onemogočajo človeka dostojno življenje. Nepopisne so borbe in težave, s katerimi se bori naš mali človek.

Predvsem moramo omeniti

položaj kmečkih služiteljev

Tukaj pridejo v poštev hlapci in dekle, ki služijo pri kmetih z manjšanskimi družinami, kjer je veliko dela z oskrbovanjem in krmljenjem živine in obdelovanjem kmečkih posestev. Ta vrsta proletariata je v Slovenskih gorah zelo številna in izhaja iz revnih viničarskih, bajtarskih in celo revnejših kmečkih družin. Kmečki hlapci in dekleta uživajo v podedelju najmanjši socialne zaštite in so najbolj socialno in moralno izkoriščani. Pri vseh kmečkih delih mora biti udeleženi hlapec, ki je brez potrebne počitka in tako redno zaposleni kmečki delavec, da mora izvršiti vsakršno delo ob vsakem vremenu ter biti povrh tega še potrpežljiv. Nepopisne je položaj kmečkih hlapcev v posameznih krajih severnih Slovenskih gor, katerih delo težko najde primere v drugih slovenjskih okrajih. Plača za to naporno delo je mnogo-krat sramotna. Imamo primere, da plačujejo kmetje hlapcem le 50—80 din čiste mesečne plače. Kako naj se hlapec s tem zaslužkom oblači? Ubogi hlapec mora prenašati vse neznosne težave, če pa zagodnja, ga gospodar kratkomalo zapodi. Zalogostni so primeri, da gospodar odpodi hlapca, ki je od svoje mladosti služil pri kmetu in porabil tam svoje moči, ko mu začnejo pojemat moči in postane za delo manj zmožen. Taki padajo v breme svoje domovinske občine. Brez zaštite in enake usode so deležni tudi kmečke dekleta. V nič boljšem stanju se ne nahajajo mnoge

družine kmečkih viničarjev

ki se pred zimo bore za svoj obstanek. Položaj viničarskih družin je postal v zadnjih letih zelo težak, ker so izpostavljene bridki usodi pomanjkanja in uboštvu. Mnoge družine so pred zimo v največjih skrbah, kako se bodo preživljale skozi zimsko dobo, ko ne bo zaslužka. Viničarske shrambe koruze in krompirja, ki je zanje glavna hrana, so že sedaj skoraj prazne, kje pa so še drva, ob-

Mozeli pri Kočevju

Volivno razpoloženje je tudi pri nas v največjem razmahu. Za člane JRZ je predsednik okrajne organizacije že pred 14 dnevi pojasnil politični položaj ter pomen bližnjih državnoborskih volitev. Dne 24. t. m. pa nam je predstavil še našega kandidata g. Riglerja. Zadnjič pa je imel svoj volivni shod v gostini Rom kandidat za dr. Mačkovo listo g. Tomšič, ki je pripeljal s seboj za govornika tajnika Mačkove skupine za Slovenijo. Ta shod nam je pripravil precej zabave, ker je bila večina zborovalcev somišljenikov JRZ in nekaj kočevskih Nemcev. Vsega skupaj je bil okoli 35 ljudi. Pristniki Mačkovec razen kandidatovega spremstva ni bilo več kot za 5 oseb. Govornik se je takoj v začetku svojega govora moral prepričati, da je zašel v družbo samih nasprotnikov, ki so mu z duhovitimi in primernimi klici vpadali v besedo tako, da bo rajši nehal, da bodo govorili drugi, ki shoda niso sklicali. Med svojim govorom je očital sedanji vladi, da ni uveljavila svojega programa glede tajnih volitev. (Medklic: Ta zakon je uveljavila prejšnja vlada. — Kandidatova spremstvo ugovarja: Saj mi nismo bili na vladi. — Odgovor: Zakaj se družite z ljudmi, ki so tak volivni zakon sprejeli?) — Na vprašanje, zakaj dr. Maček ni hotel vstopiti v sedanjo vlado, pojasnjuje govornik abstinenco pokojnega Radiča, ki je vstopil v vlado šele na poziv iz Londona. Ker pa je bil ustrejen, se je abstinskiiral tudi dr. Maček! Govornik zaključuje svoj govor s pozivom: Kar je za mir in demokracijo, naj volijo kandidata Tomšiča. (Slišali smo, da je bil 17 krat kaznovan in 1 krat celo zaradi uboja!) Klic iz kroga zborovalcev: Pravega ptička ste izbrali, ta je izvrstna vaša za komuniste. — Po končanem govoru so kar pozabili vprašati, če želi kdo govoriti, menda so jih že preveč slišali. Govorniku je bilo tako vroče, da jo je radno odkuril iz sobe. Medtem ko kandidat ni sprejeto niti besedice, so se njegovi spremljevalci omejili na osebno agitacijo in so nas hoteli prepričati o koristnosti Mačkove abstinence politike. Pri tem jim je pridno pomagal prosluli P. Č., ki se je sedaj zatekel pod Mačkovo streho, kjer bo vedril do prve priložnosti, da zopet izda somišljenike s pretezo, da je spoznal nepravičnost strankinega programa. To pa spozna on ravno v trenutku, ko bi moral stranka pokazati disciplino in složnost, da potem natančno po navodilih agenta provokatorja razdere to, kar se je zgraditi sam najbolj potrudil (njegov lastni izrek). Kaj ni res ne? (Nekoč se je pisal za Červa, sedaj v Jugoslaviji se je spremenil v Čero-ta.)

Elektrika ubila dva konja

Brnik pri Cerkljah, 6. decembra.

Posednik Janez Omrz se je vračal iz Ljubljane na vozičku, v katerega sta bila vprežena dva konja. Omrz vozi vsak dan v Ljubljano mleko za mlekarino Brnik. Spotoma pa je eden od konj nalezal na pretrgano električno žico. Dotik z žico, v kateri je bil tok visoke napetosti, je konja vrgel na tla, da je potegnil za seboj še drugega konja. Obe živali sta poginili na mestu. Posednik je skočil z voza in skušal konja spraviti po koncu. Ko se je živali dotaknil, ga je streslo. Skočil je v stran in stekel poklicati ljudi na pomoč. Ničesar ni mogel več pomagati. Poklicana je bila komisija, ki je ugotovila, da trpi Omrz okrog 8000 din škode.

zovcu (2440 m). S. Aleksič in Sl. Persič, 19. avgusta 1938.

7. Severovzh. stena Malega Oltarja (2509 m). M. Kristan in T. Bučar, 15. avgusta 1938.

8. Severna stena Jalovca (2643 m). Varianta: Tone Dovjak in France Avčin, septembra 1938.

Edini vzpon v Karavankah

1. Severovzhodni stebel Babe (1892 m). Janez Brojan, poleti 1938.

Letošnja bilanca prvih vzponov je, če premislamo, da so morali plezalci delati v prav izjemno težavnih okoliščinah (slabo vreme, ki je bilo trajno) — moramo priznati — prav zadovoljliva. Zadnja leta toliko novih vzponov kakor letos sploh še ni bilo zabeleženih. Upravičeno pa se zdi, da bo leto 1939 ob koncu pokazalo, da je tudi kvaliteta vzponov zelo napredovala.

Pripravite se na največje in najbolj nepričakovane laži! V petek ali soboto bo združena opozicija izdala letake s ponarejenim podpisom dr. Korošca. Ti letaki bodo lagali, da se je dr. Korošec spril z dr. Stojadinovičem in da zato ukazuje vsem svojim pristajšem, naj ne gredo voliti in naj ostanejo doma. Take ponarejene pozive so JNS-arji, voditelji sedanje združene opozicije, izdajali že leta 1931.

Nekaj kritičnih pripomb k »Dolenjski«

St. Jernej, 6. decembra.

Knjiga »Dolenjska« je nas pozabljene Dolenjce v resnici razveselila, saj upamo, da bo vendarle zbudila vsaj nekaj pažnje za ta lepi in po krivici prezirani kos naše ožje domovine. Nekateri članki so naravnost vzorni, nekaj pa bi jih bilo mogoče skoraj brez škode opustiti. Pogrešamo pa v knjigi načrtno strnjeno, posebno v zgodovinskem materialu. Tako beremo o nekaterih stvarih na dveh ali treh mestih, medtem ko ostajajo pomembna zgodovinska dejstva od strani. Prava škoda je, da ne prinaša knjiga vsaj čisto kratkega opisa prazgodovinskih dogajanj, o katerih vemo, da so bila na tem ozemlju pomembna. Bogate arheološke zbirke smo pustili v tujini, kjer zbujajo po pravici pozornost, mi pa bi si prihranili vsaj to sladko dolžnost, da bi o njih in njihovem nastanku kaj vedeli.

K posamežnostim hočemo pripomniti tole:

Na strani 33. omenjena prečna gorska dolina v Gorjancih se ne imenuje Ponirjevka, ampak izključno le Pendirjevka, kar je ljudski izgovor za pravišnjejo Ponirjevko. Znanim vodnim ptičem pravijo ljudje tudi pendirki. V obeh izrazih je stari in pozabljeni glagol podirati. Ime Ponirjevka bi bilo torej modernizirano, kar pa se nikjer ne sliši.

Na strani 62. je postavil pisec članka rimski Nevidunum v Groblje (pri St. Jerneju), Crucium pa pod Hmeljnik na severno stran Novega mesta. Nevidunum je doslej nesporno lokaliziran v Drnovu pri Krškem. Crucium je še sporno vprašanje, ker ga Müller postavlja v Groblje, kjer so dognani ostanke rimske naselbine z lastnim kopališčem in vodovodom. Pred leti je Groblje obiskal g. kustos dr. R. Ložar in dognal pri tej priliki, da so prejšnje arheološke ugotovitve e skicami vred netočne in da bo treba zato — kadar bo denarja — novega raziskovanja. Ko smo ga sedaj vprašali glede Cruciuma, je dejal, da bi mogla rešiti to vprašanje le novo raziskovanje.

Na strani 59. imenovana Trdinov vrh in Sv. Jera sta eden in isti, in sicer najvišji vrh v Gorjancih. Dolenjci mu pravimo Sv. Jera, Zumberčani pa Sv. Gera.

Na strani 28. omenjene Dolenje vasi pri St. Jerneju, za katero naj bi izvršil Metzinger slikarska naročila, ni. Avtor je imel najbrž v mislih doljno Staro vas, kjer so pozidali leta 1715. Lepo cerkev jezuiti, ki so tedaj bivali v Pleterjah. V tej cerkvi je na evangelijski strani v stranskem oltarju lepa podoba sv. Jožefa, o kateri pravi A. Jecjak v svoji »Zgodovini Sentjernejske fars«, da je »menda Mencingerjevo delo«.

Kakor se je splošno udomačilo, imenuje avtor članka o dolenjskem rastlinstvu poleg slovenskih imen za rastline še »latinske«. Zdi se mi, da bi bilo bolj pametno vpeljati povsod, zlasti pa še v strokovnem tisku rabo »znanstvenost« ali morda »tehnično ime«, namesto dosedanjega »latinskega«. Saj latinski jezik teh imen po večini ne pozna, ker so umetne tvorbe z latinsko obliko.

Važnejša se mi zdi fotografska oprema knjige. Časopisje nam zatrjuje, da smo Slovenci na glasu kot prvostopni fotomateriji, ki z okusnimi posnetki odnašamo celo prva odlikovanja. Če pa pogledamo tisk, ki naj bi nas predstavljal, najdemo v njem prav tako stereotipne posnetke, kakršne smo znali delati že tedaj, ko še nismo bili priznani fotomateriji. Torej smo dognani fotografi samo za eksport, ne da bi vedeli, kako se da lepa fotografija koristno izrabiti. Nikoli ne moremo z besedo zajeti toliko lepote, kolikor jo lahko s fotografijo, ki jo je posnel nekdo, ki ima nekaj umetniškega okusa. Celotne fotografije posameznih krajev bi lahko brez škode za lepota sloves Dolenjske docela izpadle, saj je znano, da so take fotografije popolnoma brez efekta. Vsak kraj pa ima lep ali morda vsaj označen kotiček ali detajl, ki bi bil okusno posnet v umetniško poživljeni knjigi. Čuditi se moramo, kako znajo tuji včasih z naravnost banalnimi malenkostmi zbuditi fotografsko take estetske efekte, da si potem predstavljamo, kakor da so njihove dežele bogve kakšna krasota. Tudi nam bi bilo dobro nekaj take spretnosti in okusa.

Sloven'a vas pri Ptuj

Tukaj je prav živahno volivno gibanje, n e boj, ker nasprotnikov, lahko rečemo, da skoraj ne poznamo. Mi slovenjevaščani smo 95% pristaji JRZ. Zakaj? Zato, ker se dobro zavedamo, kaj je storila za nas kmetska vlada in ker vemo, kako je znal razdirati narodno gospodarstvo prejšnji režim, to so gospodje, ki vanje veruje ogromna večina naših vaščanov, po številu celih 5. — Mi slovenjevaščani vemo, da tudi tista petorica naših sovaščanov ne bo dne 11. decembra volila svojega dr. Mačka, ampak bo ostala lepo doma. Mi slovenjevaščani tudi vemo, zakaj bo to storila, pa je dobro, da veste tudi vi. Storiili bodo zato, ker sami dobro vedo, da dr. Maček ne more nikakor zmagati.

Mi slovenjevaščani smo ponosni na našo JRZ. Pač zato, ker poznamo načrte in program vlade, tiste vlade, ki je stala na strani našega kmeta. — Vlada se prav dobro zaveda, da je ravno kmečki stan stebel naše agrarne države, medtem ko prejšnji režim tega ni poznal. Dokaz so cene v letu 1934 in razlika sedaj. Vse to smo mi, ki hočemo biti zavedni Slovenci, dobro pretehtali in zaradi tega smo sklenili dne 11. decembra etati odločno na strani JRZ in našega voditelja dr. Antona Korošca. Mi se ne damo premočiti od nikakršnih nasprotnikov ter bomo 11. decembra mirno oddali svoje glasove našemu voditelju dr. Korošču. — Bog živi!

Naročajte in širite Slovenski dom!

Žilavost je rešila mali finski narod

Zavednost, skromnost in pridnost so njegove največje odlike

Finska je tista evropska dežela, ki jo menda najmanj poznamo. Se največ bi pri nas morda vedeli povedati o njej navdušeni športniki, ki poznajo to deželo v prvi vrsti kot domovino najboljših in najvztrajnejših tekačev. Da pa ne bodo vedeli o njej kaj povedati samo športniki, naj v naslednjem napišemo nekaj vrstic o tej severni »deželi tisočletih jezer«, kakor jo tudi imenujejo.

Finci sami svoje domovine ne imenujejo tako kot mi, pač pa ji pravijo »Suomi«. Ime Finci so jim dali Švedi, ki so imeli na Fince svoj veliki kulturni vpliv. Na Finskem ne živi niti štiri milijone prebivalcev, čeprav meri ta dežela 388.000 kvadratnih kilometrov, torej približno 138.000 kv. kilometrov več kot Jugoslavija, ki ima že nekaj nad 15 milijonov ljudi. Deset odstotkov tega finskega prebivalstva tvorijo še vedno Švedi, ki so tam naseljeni že od nekdaj. Finski narod je zelo žilav in je ravno zaradi te svoje izredne lastnosti mogel obdržati svojo samostojnost ter odvrtni vse grožnje, ki so mu od vseh strani pretile skozi vso zgodovino. Ljudje pa so tudi telesno silno utrjeni in odporni proti vremenskim razmeram, tudi proti najhujšemu mrazu, ki ustvarja to pravo drugo Sibirijo.

Ta dežela je res nekaj posebnega že za oko. Kdor je ne vidi, skoraj ne more verjeti, da je od vse te ogromne površine obdelane komaj 7 odstotkov zemlje. Vse ostalo so gozdovi. Razumljivo je, da je prebivalstvo še najbolj goste naseljeno v južnem delu, kjer so tudi življenjski pogoji zanj ugodnejši. Gostota prebivalstva proti severu vedno bolj pada. Povprečno pride na 1 kv. km komaj 11 ljudi.

Ziviljenje je na Finskem dokaj poceni, kajti

Finec je skromen človek

in v boju z naravo mnogo vzdrži. Zemljo, ki drugače ni bog ve kako bogata, je znal izkoristiti do kraja. Vse je izvalil iz nje, kar mu le more nuditi. Po svoji pridnosti je menda ta narod prvi v Evropi, in bi ta lastnost lahko služila za zgled vsem drugim. Predvsem je sijajno urejena na Finskem živinoreja, in lahko rečemo, da ta država izvaža od vseh drugih severnih držav največ živine in mesnih izdelkov. Mnogo izvaža tudi jaje in masla. V drugih panogah gospodarstva pa je prisiljena tudi mnogo uvažati od drugih. Največ uvažajo živinske krme in žita. Kakor vse nižinske pokrajine, tako tudi Finska ne razpolaga z rudnim bogastvom ter mora uvažati tudi železo in premog.

Finska je dalje ena tistih srečnih evropskih držav, ki ima ogromno gozdov. Les v vseh oblikah je tudi glavni izvozni artikel.

Največje tovarne celuloze

so ravno na Finskem. Posebno pomembna je za Finsko v tej zvezi tudi izdelava papirja.

Finska industrija ima veliko ugodnost tudi v tem, da na Finskem lahko v obilni meri izrabljajo vodne sile, s katerimi je narava to deželo

bogato obdarila. Zelo slabe pa so železniške zveze, še prav posebno v severnem delu države. Železnice, kar jih je, so povečini zgradili Šedi, toda gradili so jih le bolj tam, kjer so imele vojaški pomen. Služile so le za boljše zvezo iz notranje Rusije do Botniškega zaliva. Po svoji osvoboditvi si je Finska postavila kot prvo nalogo, da poveže posamezne finske pokrajine z dobro železniško mrežo. Za prvo silo so tudi to že dosegli. Danes ima Finska približno 5000 km železniške proge, nekako toliko pa so tudi dolge vse njene rečne poti, ki služijo osebnemu in blagovnemu prometu. Med posameznimi jezeri so izkopali tudi prekope in na ta način zvezali med seboj posamezne pokrajine. Promet po teh vodnih progah je seveda samo v poletnih mesecih, kajti pozimi so vode to vse zamrznjene več mesecev. Finci so po vojni zgradili tudi važno prometno cesto, ki veže Severno ledeno morje z Botniškim zalivom. Na tej cesti je promet posebno v poletnih mesecih izredno živahen. Finska je poskrbela tudi za letalski promet, ki je za takšno državo, kot je Finska, še prav posebno potreben. Ta promet pa se bo v bodoče še mnogo bolj razvil, kajti danes že Finska razpolaga z velikim številom najraznovrstnejših letal, civilnih in vojaških. Tudi število letališč ni majhno.

Trije arabski voditelji: Sredi Fakhri Nashashibi, na straneh dva voditelja iz hebronske pokrajine.

Angleško sočutje do nemških Judov

V Londonu je bil pred kratkim ustanovljen odbor, ki mu predseduje Viscount Samuel, in ki si je nadel nalogo, da sprejme in vzgaja tisoče judovskih otrok, ki so pribežali iz Nemčije. Ta odbor je že stopil v zvezo z angleško vlado in pristojnimi šolskimi oblastmi.

Število judovskih šolskih otrok v Nemčiji znaša okoli 60.000. Nekaj tisoč jih bodo v kratkem naselili na Anglijo. Ti otroci so stari 5 do 7 let. Številne angleške družine in organizacije so že izrazile svojo pripravljenost, da sprejmejo te judovske otroke iz Nemčije. Poleg tega pa bodo tudi še drugače skrbeli zanje. Ustanovili bodo velika dijaška taborišča. Do zdaj je prišlo iz Nemčije v Anglijo okoli 1500 judovskih otrok.

Okoli sto najuglednejših Angležev in Angležin, med katerimi je tudi precej lordov, cerkvenih poglavarjev, političnih osebnosti, književnikov, umetnikov itd., je objavilo v angleškem časopisu »Times« svoji svečani protest, v katerem nastopajo proti preganjanju Judov v Nemčiji. Med podpisniki tega protesta so poleg drugih tudi vojvodinja Atholska, lord Roberth Cecil, lord Hugh Cecil, nadškof Canterburyški.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Finci so

po narodnosti sorodni Madžarom

Pokristjanili so jih v 13. stoletju Švedi, ki so imeli tedaj nanje velik kulturni vpliv. Na Fince pa je v marsikaterem oziru vplivala tudi ruska nadoblast. Pod vplivom Rusov so Finci dobili svojo abecedo in ravno Rusi imajo to zaslugo, da so se Finci čedalje bolj iztrgali izpod vpliva Švedov. Po veri so Finci po veliki večini protestantje, le majhen del je pravoslavni. Nekoč, ko so bili še pod rusko nadoblastjo, so imeli Finci celo svojo vlado, vendar pa so Rusi kmalu spoznali, da je to zanje nevarno, kajti Finska je Rusom v vojaškem oziru dobro služila in v nobenem primeru ne bi smela postati preveč samostojna. Zato so tam kmalu vajeti malo bolj napeli, kar pa je povzročilo med Finci večkrat velike nemire. Kljub temu vplivu Rusije pa se je finsko kulturno življenje razširilo v svojo smer. Se bolj samostojen razmah na kulturnem polju pa je bil zagotovljen leta 1917, ko se je po polomu Rusije Finska brez boja osvobodila. Treba je bilo samo še obratovati z boljše civilizacije, ki se je hotela z vso silo uveljaviti tudi na Finskem. Toda Finci, v vsakem oziru zdrav in bister narod, so ta poskus hitro znali preprečiti, kajti dobro so se zavedali, da bodo s tem svoji domovini prihranili nove notranje pretrese.

angleškimi poslanci, prevzame popolno odgovornost. Med trditvami, ki si jih je drznil izreči račun Nemčije in Judov, so tudi tele:

Tudi Bernard Shaw...

Zenski nedeljski časopis »Times and Tide« je objavil posebno prilogo, ki se bavi z zadnjimi preganjanji Judov. Te članke so napisali ugledni angleški javni delavci. Med njimi je vzbudil posebno veliko pozornost,

zlasti članek, ki ga je napisal Bernard Shaw. Takole piše:

»Govore o nekem judovskem vprašanju. Toda tega vprašanja sploh ni.

Spričo takšnega pisanja se mednarodni odnošaji med Nemčijo in Italijo na eni, in med državami, ki Jude podpirajo, na drugi strani ne more priti še tako naglo do zboljšanja odnosov in pomiritve politične napetosti v Evropi.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 7. decembra: 12 Reprodukcijski koncert na wurlitskih orglah — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Pisana šara (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: a) Opazuj in poskušaj (g. prof. M. Adlesić); b) December v naravi (g. Miroslav Zor) — 18.30 Weber: Carostrelec, uvertura (plošče) — 18.40 Ugotovitve II. balkanskega kongresa za zaščito otrok (g. Vojko Jagodič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.30 Beseda k prazniku (g. F. S. Finžgar) — 19 Tambovski septet — 20.45 Debussy: Nokturni, smrt, snita (plošče) — 21.10 Klavirski koncert skladb J. S. Bacha (g. prof. M. Lipovšek) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Instrum. dueti: klavir in harmonij.

Drugi programi

Cetrtek, 8. decembra: 8 Plošče — 8.15 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve — 9.45 Verski govor (g. dr. V. Fajdiga) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Citraški trio »Vesna« — 10 Koncert komorne gl. (plošče) — 11.30 Slov. vok. kvintet — 12.30 Radijski orkester: Slovenska glasba — 13 Napovedi, poročila — 13.30 Koncert Slovenskega vokalnega kvinteta — 14 Otroška ura (nastop vodi gđ. St. Venceljova) — 17 Kmet. ura: Kako bomo kletarili z letošnjimi vini (g. Pečovnik Konrad) — 17.30 Ura lahke glasbe: Kvartet mandolin — 18.15 Tolminska zgodba (po Ivo Sorliju), (člani Nar. gled. v Ljublj.) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.30 Koncert orkestralnih suit (Rad. orkester) — 21.20 Solistični koncert g. Čenda Selbauer (violončelo), g. prof. Lipovšek (spremljaval) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pesmica za krajši čas poje g. Mirko Jelacina, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek.

V trgovini. »Rada bi pasjo skledico.«

»Izvolite, milostljiva. Morda tole tukaj. Na tej je celo zapisano: Za psa.«
»Saj to je vseeno. Moj mož tako nikdar ne pije vode, pes pa tudi ne zna brati.«

Igra z ogledalom: Namesto dveh — štiri.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Posebno brat Francois mu je ležal v želodcu. Niti Ferdinando niti Neleta ga nista pozdravila, ko je prišel k jedi. Najrajši sploh ni več prihajal sem gori, če ga ne bi pritiral do tega notranji klic, da bi storil vse za Antonio, kar je bilo v njegovih močeh. Ni se mu posrečilo pregnati silo mrzlice. Če je sedel poleg Antonieve postelje, je zmerom čutil, kako so na njem počivale Neletine oči, polne mržnje. Iskala je vse mogoče izgovore, da ga ne bi pustila blizu. Niti slutiti ni, kaj ji je bil Mnombibis rekel. Tudi ni vedel, da je Neleta vrgla stran vsa njegova zdravila.

Antonio je ležal, kakor da njegov duh ni prisoten. Vsakokrat je z bratom Francoisom spregovoril le nekaj besed. Če je za sploh mogel kdaj kaj misliti, pa je bil prepričan, da bo moral umreti. Ko je bil že tako slaboten, da ni mogel ponoči več sam prinesiti pižame do svojih ust, ga je misel na smrt vsega prevzela. Neleta mu je bila skoraj ves rum skrla. Čeprav mu je bila s tem v neki meri preprečila, da ne bi sebe še hitreje uničeval, pa je zato Antonio trpel huje in pri bolj polni zavesti.

Deževna doba se je bližala svojemu koncu. Napadi menjačicega se mraza in mrzlice so končno trajali po tedne dolgo. Ležal je sedaj večji del v nezavesti. Kaj je prived in kaj je resničnost — tega ni mogel več natančno razločevati. Nemogoče in možno se mu je zdelo vse enako. Resnično in neresnično se je zlivalo eno in isto v verigo slik.

Soba se je bila očevidno raztegnila. Bila je daljša kot širša, a njena dolžina se je neprestano menjavala. Od časa do časa so bile ebenovinate noge njegove postelje čisto blizu ob njegovem obrazu. Kmalu nato pa so bili spet milje daleč, a njegova postelja se je raztezala prav do praga ob vratih.

Morda je prišla dolžina do prevlade nad širino zaradi tega, ker je Neletino ogledalo na omari na nasprotnem koncu sobe stalo točno obrnjeno proti njemu. Tam notri se je mogel videti z vsem, kar se je dogajalo v sobi. Neleta ga je bila nekoč pokrila z rjuho, toda bela površina je bila zanj tako neznosna, da je prosil, naj jo vzame stran. Ko je to storila, se mu je zazdel svet kot na novo ustvarjen. Svetloba, ki se je zbirala v ogledalu, je sijala istočasno v temno luknjo za njegovimi očmi.

143

Bilo je to visoko francosko ogledalo, ki je vzbujalo poželjenost in zavist pri vseh deklah. Podaril ga je bil Neleti, ko je postala gospodarka hiše. Če je stopila nekoliko bolj nazaj, se je mogla v njem videti cela postava. Predali v omari so bili tako razvrščeni, da so se kot stopnice dvigali drug nad drugega. Vse, kar je bilo v sobi, se je sililo proti ogledalu ter se mu prikazovalo kakor da bi bilo vse na novo ustvarjeno in bi se kopalo v luči, ki je padala skozi žaluzije, ponoči pa v siju sveče. Vse življenje v sobi se je odigravalo v sanjavi poltemi ogledalu.

Tako je videl Antonio samega sebe, kako leži v postelji, kako polagoma iz njegovega obraza izginja bronasta barva, kakor da bi mrzlica ginevala, medtem ko je njegov jezik postal vedno ožji, njegova koža ohlapnejša, a njegove oči večje, bolj izbuljene in motne. Tako si je mogel sedaj dolgo ure gledati v lastne oči, sam proti sebi. V zrcalu je sedel tudi brat Francois, da se je zdelo, kakor da bi se zbirala okrog njega luč, ki je prihajala skozi omrežje na oknu, zraven pa je žarela Francoisova nebeska dobrot in njegov prisrčni smehljaj. Še dolgo leta mu je potem lebdela pred očmi ta z lučjo obdana glava brata Francoisa ter ga krepčala.

Bržkone je tudi dolgo ure sedel ob postelji bolnika in z njim govoril. Kajti s predstavo se je povezal tudi zvenek nekega glasu. Antonio se ni mogel več dobro domisliti, kaj je ta glas pripovedoval. Vendar pa je nimal odgovarjal. Zabavala sta se. Nikdar pozneje mu ni prišel na um niti en stavek iz tega prav gotovo duhovnega pogovora. Toda z bratom Francoisom je govoril pravi pravcati Antonio, prost vsega betežnega in prost tudi svojega mase. Vsebinska je izginila, toda mir in tolažba sta ostala. Antonio je imel pozneje vedno občutek, da mu je edinole to duhovno zdravilo sploh omogočilo, da je ostal pri življenju.

Ko je brat Francois odhajal, je videl Neleta, kako se je kot panter splazila skozi sobo. Videl jo je, kako se je sklanjala čezenj, kako mu je dajala vodo, ki jo je pil v neznanskih množinah, videl jo je, kako čisti sobo, pristavlja cvetlice ob njegovo posteljo, kako strepa njegove blazine in včasih joka, kadar se je bil obrnil v stran. Toda zmerom je bilo nekaj divjega na njej — izraz obsedenosti. Pogostokrat se je usedla k njemu na posteljo v svoji dolgi z madaži posuti svileni obleki ter ga pihljala. Odgrnila je zastor za njim, kadar se je dalo, da je videl v zrcalu zelene liste rastlin, ki so rastle zadaj v vrtu. Zaspal je in čutil hladni pihljaj pahljače, nato pa toplotno njenega diha na svojih licih. Do tega je še sedaj prišel, da jo je že celo zaznaval. Neleta je bila tudi v zrcalu.

Tudi druge stvari in ljudje so prihajali in odhajali. Bradati obraz nekega moža, ki ga je poltupal po žili, mu je ostal v spominu. Pozneje je izvedel, da je bil to prvi podčastnik na »Ariostatic«, ki se je zaradi dolgega časa bavil z mazaštvom. Po kratkem času se je vrnil bradati mož s skodelo in puščalom. Za tem se je čutil

slabotnejšega in mirnejšega. Dejansko je dosegel po tretjem puščanju krvi najglobljo točko svojega življenja. Bila je sreča zanj, da sta »Ariostatic« in njen mazač kmalu odjadrala. Toda takrat o tem ni ničesar vedel.

Ležal je prav do kraja in do nezvesti izžerpan po tretjem puščanju krvi, ko je vstopil zadnjikrat v sobo brat Francois. Tega dne ni imel več niti tiste moči, da bi obračal oči na desno ali na levo. Ves svet izven majhnega izreza, ki ga je videl v ogledalu, se je potopil v mrak. Brata Francoisa je videl v zrcalu neznansko razburjenega. Poskušal je človeka na postelji pripraviti do bog ve česa. Antonio je vse videl v zrcalu, kakor da bi se to dogajalo s kom drugim. Zakaj so ga neki vsi tako obremenjevali? Saj bi ga končno vendar lahko pustili mirno umreti. Čul je prepirajoče se glasove.

»Oh, da bi mogel vendar že enkrat v stran od vsega tega!« Tedaj sta bila Ferdinando in Neleta v zrcalu. Brat Francois ni odnehar ter nujno nekaj govoril proti postelji v zrcalu. Nenadoma ga je videl, da je vstal in se obrnil v drugo stran. Njegov obraz je izginil. Spet je postalo tiho. Neznansko tiho. Potem je sčasoma vse izginilo iz zrcala. Sam je postal sivkast, a svetloba je ugasilna. Mrak je napolnil njegove oči. Ležal je čisto mirno, tresoč se, komaj še pri dihu. Nekaj presenetljivega se je moralo zgoditi, nekaj, kar mu ni moglo biti nikoli pri zaneseno. Brat Francois je bil šel stran. Sedaj je hotel tudi on proč. »Hočem jih zapustiti!« Obupal je. Svet je zanj prenehal obstajati.

Trpklo ozračje, polno tragike, ki se je bolnemu možu podzvestno oznanjalo, ko je tako visel nad prepadom in ni ničesar slišal niti čutil — ne da bi imel le količjak pojma o vzroku — je bilo delo Ferdinando.

Ko je »Ariostatic« priplula do Gallegovine, je našla skladišča za sužnje prazna, kajti zadnje iz Amahove karavane so bili pred meseci naložili na »El Argonautico«. Soller, ki je poveljeval dvojamborniku, je zahteval, naj nemudoma odplovejo nazaj. Bilo je sredi deževne dobe, da ni bilo moči za daljši čas pričakovati nove pošiljke ujetnikov. In pri tem se je Sollerja in Ferdinando letelo neko posebno poželjenost, da bi zaenkrat še počakala z zaključkom poslovnih knjig, če bi Antonio spet ozdravel. Še nikdar ni kaka ladja morala tako dolgo stati v Gallegovini, ne da bi nakladala tovor. Ferdinando je bilo jasno, zakaj se je moralo to zgoditi prav sedaj, pri dihu. Nekaj presenetljivega se je moralo zgoditi, nekaj, kar mu ni moglo biti nikoli pri zaneseno. Brat Francois je bil šel stran. Sedaj je hotel tudi on izrabit. On in Ferdinando sta začela stikati glave skupaj.